

Szerkesztőség, kiadó
 hivatal és nyomda
 Cluj-Kolozsvár, Str. Baroc
 L. Popi. — Brănești-utca 10.
 Uj Kelet telefonjai
 Szerkesztőség — 977
 Kiadóhivatal — 844
 Nyomda — 876
 Híber osztály — 483
 Zs. N. Sz. — 558

Kéziratok kizárólag a
 szerkesztőségnek címen
 — Kéziratokat nem
 adjunk vissza és nem
 tartunk meg

UJ KELET

1922. július 22. Szombat

1071
2211

Lejár
 Hermann Goldschmidt ur

I. Wolfzelle 11

Wien

220 let
 Negyedévre — 120 let
 Egy hónapra — 40 let
 Egy számúra pályaudvaron
 és vidéken is 2 let

V. évfolyam, 158. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Thamuz 26

1922. július 22. Szombat

A matróna új élete

Egy életen át idegen kultúrát szórta szét azokat a teremtő erőket, amelyeket a maga világából hozott. Nem tudta, hogy mit tesz. Rajongott a művészi szépségekért és a nagy messzeségekből és nagy múltból hozott örökséget idegeneknek adta, akik most, megszületésének és ébredésének magasabb pillanatában öklüket mutatják feléje. Mégis nem es és mégis nagy ez a pillanat, ha egy egész nemzet is áll véle szemben és a családnyugót érzi és a megbántást és a haragot. Sarah Bernhard, a francia színművészet tombolóerejű nagysága életének nyolcvanadik évében feltámadott és megtalálta magát: megtalálta magában embermilliók sorsát, multját és hivatását. Sokára, de még nem későn. Nyolcvanadik évéig a francia géniusz szolgálatát, a francia művészet ragyogását ápolta, francia volt és művész. Nem jutott eszébe soha, hogy a talentum esiráját hogyan hozta. Nem jutott eszébe, hogy annak a gazdag világnak, amely belőle kiáradt, sőt és fájdalmas és nyomorúságos háttér van, hogy sok-sok szenvedés, — amelyből az örökkévaló nagyságok lesznek — jutott el nemzedékeken keresztül hozzá és lobogott ki belőle. Nem jutott eszébe soha származása, népe, ifjúsága, emlékei, apja és anyja. Nagyjajja és visszamenőleg sok szomorú óse. Csak egyet tudott, hogy forró tehetség él benne, de nem gondolt arra soha, hogy azt kiktől kapta. Csak egyet tudott, hogy sorsa Európa magaskulturájú népe köré dobta, ott élt és ott szándékozott művészi tevékenységét. Azt hitte, hogy francia és nem jutott eszébe soha, hogy zsidó.

Most eszébe jutott. Most ráébredt, most feltámadott. Egy esztendője jutott kezébe egy zsidó irás és akkor egyszerre megindultak az emlékezés keretei, rátelepedett a fájó elmélkedés, belegyilált a tövedések keserűsége és vele rohan, mint az ár, az elfelejtett új hon felé nagy szíve. Csak egyetlen könyvet olvasott a zsidó akaratáról, a zsidó erőről, a zsidó eszményekről és ez a néhány nyomtatott betű is átforgatta az idegen világok kultúrájától belepelt lelki szerkezetét. És nyolcvan, idegen világban, idegen munkában eltöltött esztendő után, amikor elkészült a maga lezártával, bátran és elszántan megmondotta, hogy esztendő, hogy tévúton járt és hogy most már a maga világát keresi. Hába fenyegeti a megsértett francia szellem, Sarah Bernhard nem fordul többé vissza, nem sajnálja a multját, de nem folytatja ott, ahol abbahagyta. Új hivatások hívják, új eszmék és új célok. Nyolcvanadik évéig mindenét a francia kultúrának adta. Azt a néhány évet, amellyel még megajándékozta az élet, a zsidó kultúra, a zsidó géniusz áldozásul viszi. Mert felébredt és aki felébredt, az nem kábulhat bele idegen kultúrába. Nyolcvanéves korában beteg, szenvedések kínzó sebeiivel messzi útra készül: amerikai turnéra megy. Az új világ városait megmutatja le nem hanyagolt művésztét, amely már csak látszólag francia művészet: mélységes érzéseiben és külső céljában szinte és megbánóan zsidó. A francia szavak lágy és meleg muzsikája alatt a Kelet fojtogatón forró érzései forognak. És az emberek szökevei, akik francia művészetben akarják majd megfűrészeni ma-

gukat, már a zsidó szív mellegéből kapnak és az adót, amit lefizetnek a művészetért, zsidó célért fizetik. Mert Sarah Bernhard amerikai körútjának minden jövedelmét a zsidó nemzeti otthon felépítésére akarja fordítani.

Sarah Bernhard ébredése nagy nyeresége a zsidó kultúrának. De ennél a nyereségnél sokkal nagyobb a zsidó eszme diadala. Mert Sarah Bernhard, mint a legtöbb művész, elfogult volt nemzeti ideálokkal szemben, tartózkodó a tömegmozgalmaktól és egész lelkét, minden vérséjtjét betöltötte a művészet imádatával. És ha Sarah Bernhard az életnek ilyen késő idejében néhány nyomtatott sor világitó lámpása előtt egyszerre látni kezd, megérzi népének nagy tragédiáját és megérzi azt: a családost

akarást, amellyel ez a nép élni akar, akkor mennyivel világítóbbak a cselekedetek, az áldozatok, amelyeket emberezzek hoznak az embermilliók jövőjéért. És ha Sarah Bernhard megtört, mert egyszerre látni kezdett, meg fognak térci mindazok a sokszerek is, akik ma még nem látnak, de akiket feltartóztatathatlan sorsok visznek a látás lámpái elé. És akkor egyszerre ezek a sokszerek is bűnbánóan néznek vissza multjukra. Nem sajnálják, ami elmúlt, de a jövő minden pillanatát azokért az ideálokért fogják áldozni, amelyekről eddig megfellekedtek. És ha már mindenki felébredt és minden zsidó látja sorsát, akkor be fog teljesedni az isteni ígért. És akkor egy nép évezredes szenvedését az évezredek boldogsága fogja felváltani.

torony fénykörében. Örök láng ég a világitó-toronyban. Az emlékem, lássa, nem éreből van. Az örök láng többet hirdet, mint minden monumentum.

A dráma jövőjére terelődött a beszélgetés.
 — A dán drámák a jövő. Az emberi eszme ebben fejezi ki legélesebben magát és ebben látom a legtöbb konstruktív filozófiát is. Amerika drámairodalma még nagyon fiatal.

Most meg már a muzsikáról beszélünk.

— Nem gondolja, — kérdeztem — hogy Németország muzsikális hegemóniája már kiélte magát és Amerika nem sokára talán már a francia muzsika befolyása alá kerül?

A művésznek láthatóan elkedvetlenedett:

— A muzsika független a nemzetek politikai befolyásától. A muzsika a géniusz kifejezése és a géniusz szétfeszíti a nemzeti kereteket. A zseni internacionális.

— Őt mást bizonyított az életével. Az ő zsenije nem akarta szétfeszíteni a nemzeti kereteket, pedig az erejéből megtehetné volna.

Sarah Bernhard hallgatott. A tekintete elsőfőtedett. Aztán megint megszólalt, nagyon halkán, mintha csak önmagának gyónna:

— Igaza van. A francia művészetnek adtam a lelkemet. Sohase akartam mást, csak hatalmasan kiterjesztett szárnyakon vinni szét a francia gondolatot. Büszke és boldog voltam, hogy a franciák megértettek. De mikor már ilyen öreg az ember, amilyen én vagyok, kételkedni kezd a sikerek bizonyító erejében. Nagy sikereim voltak, de voltak-e nagy igazságaim is? Amit én hirdettem a franciáknak, meghirdethette volna azt olyan művész is, aki ennél sokkal több tehetséggel. De van olyan nép, amelynek csak én tudtam volna meghirdetni a jövőt. És ezért a népert nem tettem semmivé.

— Milyen népről beszél?

— A zsidó népről, amely az én népem. A szellemem az övé, de a franciáknak adtam. A meggyőződéseimet nem firtatom. De az érzéseim revíziót sürgetnek. Ugy mégsem halhat meg az ember, hogy szerette az egész világot, csak épen a maga népet nem. És azzal a gondolattal sem halhat meg az ember, hogy dolgozott egy hatalmas és büszke népről, de nem dolgozott egy gyöngéért és megalázottért, amely pedig az ő népe volt.

Vagy az emlékezés farszította el, vagy a sokáig tartó beszélgetés. Bucsuzásra nyújtotta nyájasan a kezét és még ezt mondta:

— Sokat játszottam, sokat írtam az utolsó években, de olvasni is sokat olvastam. Két dolog érdekelt: a dráma és a politika. Az én népem politikája, amelyet tavalyelőttig nem is ismertem. Tavaly kezembe kerül egy röpirat a zsidó jövő problémájáról. Ebből tudtam meg, hogy a világ zsidósága megmozdult és nagy erővel nemzeti otthon követel. A zsidóság grandiózus megmozdulása megrendített. Nem tudom mennyi időm van még hátra, expálni már nem sokat lehet, de rekonstruálni egy elkallódott szeretettel még ennyi idő alatt is lehet. Szeretném megint úgy szeretni a zsidó népet, ahogy gyermekkoromban szerettem és sze-

A nyolcvanéves Sarah Bernhard Amerikába megy

Turnéjának jövedelmét a Keren Hajjeszónak adja. Kavarodás egy interjú miatt

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Prága, július 16.

Sarah Bernhard, a francia színjátás leg híresebb büszkesége, súlyos sebet ütött a napokban a francia szocializmuson. Miss Elize Roow előtt, aki a „New York Herald“ megbízásából meginterjúvolta, kijelentette, hogy

nyolcvanadik esztendeje küszöbén revízió alá veszi az érzéseit, mert attól tart, hogy sokkal többet adott a franciáknak, mint amennyivel azoknak tartozott és sokkal kevesebbet a zsidóknak, mint amennyit az ötlejjel elvárhatott.

Az „isteni Sarah“ kijelentése óriási konsternációt okozott nacionalista körökben és a tulzó újságok, amelyek hat évtizedeken át a francia géniusz tünepelték a zsidó művésznőben, udoorított hajszát indítottak most ellene és szál fenyegetik, hogy kétélű feyzverrel játszik az agg művésznő. Kár emlegetnie a revíziót. Mert ha ő sajtókezesnek tartja, hogy revízió alá vesse az érzéseit, akkor a francia kritika revízió alá veszi az isteni Sarah művésztét és ez nem lesz tulságosan kellemes, mert arra a felismerésre vezet, hogy az isteni Sarah nem is olyan isteni.

Sarah Bernhard nyugodtan állja a támadást, nem cáfol és nem védekezik és csak annyit jelentett ki a „Revu du des Mondes“ előtt, hogy a „kérdéses nyilatkozatot valóban megtette és eszébe jutott, hogy az isteni Sarah művésztét és a francia nagyság ideájának. Nem sajnálja a multját, de

a franciák se sajnálják tőle azt az arasznyi jövőt, amely még előtte van és tőrjék el nyugodtan, hogy ezt a kis időt annak a népek számára, amelyről nyolcvan esztendőn át megfellekedett, holott tőle vette azt az erőt és azt a talentumot, amelyet a francia drámának szentelt önzetlenül.

A nagy kavarodás úgy kezdődött, hogy egy pár újság azt jelentette, hogy Sarah Bernhard hosszabb időre tervezett amerikai turnéra készülni. Irodalmi körökben nem akartak e hírnek hitelt adni. Nehezen tudták

elképzelni, hogy a nyolcvanéves művésznő, aki azonkívül sokat szenved amputált lába miatt is, magára vehesse ennek a vakmerő vállalkozásnak a fardalmait. Miután a hír a legjobban az amerikaiakat érdekelte, az amerikai lapok tudósítói a művésznőt valóságilag megostromolták. A sok jelentkező közül csak miss Elize Roow-t fogadta, aki régi ismerőse. Az érdekes találkozást így írta az meg a „New York Herald“-ban:

— Két ízben találkoztam a nagy művésznővel. Először ízben a „Sarah Bernhard színház“-ban, ahol napról napra a „Regine Armand“ című dráma címszerepét játsza leirhatlanul őszinte ünneplések között. A dráma az anyai szeretet problémáját bontgatja és megrendítő realizmussal tükrözti vissza egy nagy művésznő szeretetét fia iránt. Mindenki tudja, hogy a drámairól Sarah Bernhardot mintázta meg ebben a darabban.

Három nappal később a Boulevard-Petier-n levő lakásán fogadott, a tágas és világos dolgozószobájában. Az isteni Sarah az asztal mellett ült és rengeteg kézirat között kotorászott. Fehér selyemruhát viselt ez alkalommal, amelynek roppant egyszerűségét csak a becsületrend érme és két orientális brocheté élénkítette meg.

— Sajnálom, — kezdte a beszélgetést — hogy megvárakoztattam. De el kellett olvasnom egy új drámát, amelyet a jövő hónapok programjába illeszttek. Körutra megyek, még pedig nem sokára. Csak azt várom, hogy a Regine Armand harmincadik előadásán tul legyek.

— Hát igaz az, hogy Madame Amerikába készül?

— Igaz.

— Ennek már pihennie kellene.

— Nem, — felelt a művésznő — nekem dolgoznom kell és akarok is dolgozni utolsó lélegzötvételeimig. A „megérdemelt pihenés“ elméletében nem hiszek. Minden percemet munkával töltöm meg. Nemesak a színpadon dolgozom, de itthon is. Két könyvet írok. Az egyikben megírom színpadi tapasztalataimat, a másikban az életemet. Az első már befejeztem. A memóriámat a nyaralóban fogom befejezni, egy világitó-

retnek annyit tenni érte, amennyit harmincötves koromban a magam híréért és negyvenéves koromban a francia művészet híréért tettem.

Amerikába megyek és a turném jövődelmet a nemzeti otthon céljaira adom. Hallom, hogy hatalmasan fejlődik a zsidó dráma, talán akad egy másik Sarah Bernhard, aki pótolni tudja még, amit én elmulasztottam.

A beszélgetés ezzel véget ért. Sem Sarah Bernhard, sem miss Elise Row nem sejtett akkor, milyen tomboló dörömbölést provokál majd ez az őszinte vallomás.

Peter Uhle

Sorsdöntő napok előtt a hágai konferencia?

- Az Uj Kelet tudósítójától -

Hága, július 10. A konferencia tegnapi ülése után ismét kritikus helyzet állott elő. Az a veszély fenyegetett, hogy felborul és megszűnik a tárgyalások. Az oroszok ugyanis vonatkozólag a magántársadalmi kérdésben újabb indítványokat tesznek a franciák pedig ezzel szemben

távozásukkal fenyegetőztek.

A helyzet már teljesen kiéleződött a minden percben felbukkanó megbeszélések tárgyalások. A kis államok azonban még idejében felismerik a veszélyt és akciót indítanak, hogy a franciákat maradásra bírják. Közbejött sikerült meggyőzni a francia delegációt és hozzájárulását kiközösíteni, hogy az oroszok is részt vehessenek a tegnapi délutáni ülésen. Ezen az ülésen D'anaud, a román delegáció vezetője igen szép diplomáciai sikereket ért el. Felvázolása közben azt hangoztatta, hogy a kisantant megbízottjai szük segítségét látják annak, hogy a mai ülésen is együtt tárgyaljanak az oroszokkal a bizottságban. A franciák ezt az ajánlatot elfogadták, miáltal a helyzet egy időre kissé tisztult. Határozott tény, hogy

Diamandi mentette meg a konferenciát, mert ellenkező esetben okvetlenül feloszlott volna.

Igaz, hogy ez csak provizorikus, mert az a hír terjedt el diplomáciai körökben, hogy a franciák ragaszkodnak álláspontjukhoz és abból jótárgyat sem engednek. A helyzet tehát még mindig komoly a közeli napokban sorsdöntő eseményeket várunk.

Végetér?

Hága, július 20. A hágai konferencia ma valószínűleg végetér. A bizottság határozatai javaslatot fogadott el mely szerint az orosz delegációk a tegnapi plenáris ülésen tett deklarációját nem képezheti alapját egy meggyezésnek. A hatalmak küldöttségei nem fogják bevárni az oroszok válaszáat, hanem az orosz kormány elküldheti válaszáat a holland kormányhoz.

A franciák elutaztak

Páris, július 21. (Rador.) A Havas-ügyvétség hivatalosan jelenti, hogy a francia delegáció tegnap elutazott Hágából.

Uj értekezlet lesz

Hága, július 21. A nemorosz bizottság egyhangulag elfogadta Avezzana javaslatát. Megelégedéssel fogadták a tegnapi délelőtti előterjesztett indítványt és kijelenti, hogy bár az oroszok nyilatkozata nem nyújt alapot a kölcsönös egyezményre, de lojális ajánlataival hozzájárulhat egy új értekezlet összehívásának lehetőségéhez, amely biztosítaná Európa közös munkáját Oroszország újjáépítésében. Az értekezlet ma tartja utolsó ülését, amelyen megszövegezik a bizottsági jelentéseket a részvevő államok kormányaihoz. A franciák ma már elutaznak.

Lelki terror alatt itélkezett a kolozsvári beszédin

Gáonok a rabhitélet ellen

- Az Uj Kelet tudósítójától -

Az Uj Kelet megírta, hogy Glasner Akiba, kolozsvári főrabbi a sérelmes rabhitélet ügyében felkeresette a zsidó hitélet különböző pártállású gáonjait, előadva előttük a beszédin ismeretes határozatát. Nem mulasztotta el rámutatni a következményekre, amelyek az itélet nyomába léphetnek, ha a zsidóság jobbja az itéletet minden indokolással szó nélkül eltörölnék. A közönség következmények elsősorban nemcsak a kolozsvári ortodox hitközséget érinthetik, hanem az egész ortodoxitá doncaik romlásba. A főrabbi előadójától a radomysli paphoz is Cseh-szlovákiába. Ez a talajdi tekintély tudvalóképp egyike volt azoknak, akik a kolozsvári szachadai ügyében véleményeztek. Glasner főrabbi elutazása elő a szachadok skadályokat vélték gárdíterei szűz, hogy mindenféle intézkedő leveleket küldöttek képtelen régalmaikkal. Több helyen ezért tartózkodón fogadták. De ez csak az első órában volt így, mert amikor a főrabbi felárta a helyzetet minden aprólékos részleteivel, hátmögötti indítkaival, az eddig intranzigens papokat is meggyőzte arról, hogy milyen merénylőt történt a „Mispot cedeck“ című füzet közzétételével.

Magá a radomysli gáon is beismerte, hogy nagy lelki terror alatt állott és még ma is minden oldalról környékezi ez a terror arra szeszetre, ha dezavarálná a többieket.

Kijelentette azonban, ha más valaki kezdeményezné a visszavonulást, ő lenne az első, aki a becsületében megbántott hitközségnek teljes elégtételt adna.

Munkatársunk beszélgetést folytatott a hazsérkezett főrabbiával, aki utjáról ezeket volt szives mondani:

Meglátogattam Harsfalván, üdülőhelyén a radomysli papot, onnan Munkácsra utaztam, a d jehhez, aki kijátszolta és elgáncsolta ügyünket. Egy későbbi időpontban utamunka lesz az itt szerzett hítek információk alapján rávilágítani az itélet létrehozatának előzményeire, amelyekről minden inkább megállapítható, mint az, hogy ezenkívül „sem somajim“ történt volna. Munkácsról Bécsbe utaztam, innen Varsóba és Lembergbe, ahol az Aguda és Mizrahi pártokhoz tartozó ragyhírű papokat értekeztem ügyükben. Kijelenthetem, hogy a papok miadennüti politikai pártállásokra való tekintet nélkül felháborodással nyilatkoztak, miután elolvasták a „Mispot cedeck“ című füzetet. Képtelennek, zsidótlannak minősítették és vakmerőségnek, hogy a zsidóság keblében újabb szakadásokat idéz ek elő. És minden terror ellenére a galíciai és lengyel papok a napokban közös tiltakozást fogtak ebben az ügyben nyilvánosságra hozni.

Kötelességüknek tartják ugyanis, hogy elhárítsák a konzervatív papégról azt a szégyenfelőt, amely alkalmas arra, hogy sárba tiporja a papok és a Tóra tekintélyét.

Főrabbi ur nem találna jobbnak, ha az utolsó percben valami egyezség f le egyengetné az utat az ortodox hitközség és a szakadárak között?

Mi a magunk részéről a béke elől sohasem zárózunk el. Egy gaz-

dasági egyezség van már a hitközség és a szachadok között. Provizorium, amely a jövő hónap elején lejár. Mi mindenképen megkíséreljük, a provizorium lejártá előtt a besztercsi főrabbiával, mint az ortodox iroda elnökövel érintkezést keressni. Talán rábírnak, hogy ő maga adjon elégtételt a hitközségnek és vegye elejét a további harcoknak. A harcok ugyanis nem lokalizálódnának Kolozsvárra, hanem veszélyeztetnék az egész országrés i ortodoxitát.

A jóvátételi bizottság megkönnyíti a német fizetési feltételeket

Tárgyainak a német moratóriumról. Poincaré Londonba megy. A faszisták mozgósítanak

- Az Uj Kelet tudósítójától -

Poincaré a jóvátételi bizottság francia tagjaihoz memorandumot intézett, amelyben megállapítja, hogy Németország felelős jelenlegi pénzügyi helyzetéért és felhívja a jóvátételi bizottságot, követeljen újabb biztosítékokat Németországtól. Ha a jóvátételi bizottság mégis hajlandó volna moratóriumot adni a kés pénzfizetésekre, úgy ennek nem szabad 5-6 hétnél hosszabb időre terjednie.

Erlin, július 21. (Rador.) A „Chicago Tribune“ jelentése szerint a jóvátételi bizottság 3-6 havi moratóriumot engedélyezett Németországnak a jóvátételi fizetésre. A moratórium végleges tartamát még nem állapították meg. A „Chicago Tribune“ jelentésével szemben a jóvátételi bizottság előfolya azt a hírt, hogy Németországnak 3-6 havi moratóriumot adott. A moratórium kérdésében a tárgyalások még folynak.

Berlin, július 21. A német kormány és a jóvátételi bizottság közt az év márciusában, áprilisában és májusában lefolyt jegyzőkönyváltás eredményeként megállapított jóvátételi költségek fedezése ezuttal jelentősen könnyebb lesz.

A garanciabizottság Párisban

Páris, július 21. (Rador.) A garanciabizottság viszályozott Párisba. Babelere, a bizottság elnöke benyújtotta jelentését a jóvátételi bizottsághoz, amely ma esti ülésében foglalkozik ezzel. Poincaré csak a jóvátételi bizottság döntése után fog Londonba utazni.

A német kormány és a garanciabizottság között megállapodás jött létre, amely szerint a bizottság képviselői a kormánytól állandóan szakszerű információk fognak kapni a német bevételről és kiadásokról és lehetővé fogják tenni, hogy az ellenőrző bizottság az ellenérteket a leg hatékonyabban gyakorolhassa.

A német polgári pártok munkaközössége

Berlin, július 21. (Rador.) A centrum, a demokrata és a német néppárt tegnap megalakították a polgári pártok munkaközösségét, amely a parlament megnyitása alkalmával fogja megkövetelni a moratóriumot.

Amszterdam, július 21. (Rador.) A nemzetközi szakszerveeti központ értekezlete tegnap megkezdődött. A szakszervezeti vezetők hangsúlyozták, hogy határozatlanul lépéseket

Munkatársunk kérdésére, vajjon, ha ez a lépés sikertelen volna, milyen akció készül a hitközség becsülete és egzisztenciája megóvása érdekében, a főrabbi kijelentette, hogy akkor igen erőyes és nagyszabású akcióra határozta el magát a hitközség, olyanra, amely sikert ígér. Mert teljesen képtelenségnek véli, hogy a cionizmus és mirachizmus elleni harcban eszközülni vegyék a kolozsvári hitközséget, amely minden tekintetben a Sulchan Aruch alapján áll. Sokkal magasabb szempontok fogják diktálni az akciót. Hiszen, ha a szakadárak terve sikerül, ez nemcsak gazdasági romlást jelentene. A hitéletiséget és a zsidó hagyományoktól való eltávolodást segítő elő ez az akcióunka. Nekünk pedig minden erőnkkel szon kell lennünk, hogy ezt megakadályozzuk.

kelet tenni a munkásságnak a német közvélemény védelmére s ezért a békeszerződés egyes részeitnek módosítására van szándék.

Facta utóda Orlandó

Róma, július 21. Tegnap a milánói munkásság is kimondta az általános sztrájkot. A lapok a faszisták hiedelményét közlik, amely a sztrájkot kihívásnak tekinti és bejelenti, hogy a faszisták általános mozgósítását elrendelték. A helyzet ezzel radikálisan kiéleződött. A kormány a parlamentben bejelentette a lemondását. A kormányválság megoldására a tárgyalások megindultak. Előtteben van Orlandó személye, aki mellett Bonomi vállalkoz a külügyi, Meda a pénzügyi társát. Orlandót a néppártiak, demokráta, liberálisok és pacifisták támogatják. Szó van arról, hogy kompromisszumot kössenek a szocialistákkal és ezzel a válságot novemberig függőben tartják.

A hajdókló Ausztria

London, július 21. (Rador.) Chamberlain kimondta az előszóban, hogy Anglia Ausztriának a fegyverszünet óta tizenkétmillió font előleget adott. Más államok is adtak hasonló segítséget. A szövetségeket megállapított abban, hogy eltekintenek a biztosítékoktól; ezzel is megkönnyítik Ausztria pénzügyi helyzetét.

Róma, július 21. A szenátus tegnap délután elfogadta az Ausztriának nyújtandó hiteltől szóló törvényjavaslatot.

A népszövetség döntése a bolgár bndák ügyében Londonból jelentik: A népszövetségi tanács a bolgár komitási bndák ügyében elhatározta, hogy a kérdést az érintett államok közvetlenül intézzék el egymás között. Amennyiben a tárgyalások nem vezetnének eredményre, akkor a népszövetség a békeszerződés klausuláit fogja alkalmazni.

Zephier Ingblousok
Vászon öltönyök
Tennisz nadrágok 1330
Neumann M.
cégnél, Cluj, Piata Uniri No. 14. Fötér

Rókát és más szörmét fest az Unió, Cluj-Kolozsvár Szücsöknek árkedvezmény

Ponyva kölcsönzés! Uj és használt zsákok eladása!

Stern Samu, Timisoara, Iroda: I., Piata Unirei (Losonczy-tér) 4. Telefon 472. Zsák- és ponyvaraktár: IV. Bem-utca 28. 4222-I

O J... rdtunk. Most az... éve meg... szászor... fegyver... alkony... nek tárc... uborkas... mélytel... a világy... nek. A... terdeje... lepokat... „Német... ták rém... rajzban... „As el... esznek... alatt... német b... lenség b... lenc had... arátiáho... nekét k... Áldott j... Főlek, h... így düb... nek, aki

E... rosskóp... tetter. A... gassák... az ó láb... gény ki... Pedig p... loc oigat... fogta az... meddel... csakhogy... leszina... hogy ez... juszor... százezere... gyelorsz... tessik ug... üdvözítő... kép nem... ölekezni... égni kell... Hát nem... adott be... ség ratif... othont... és Róma... fets zold... szidok v... a menny... szájuk... zetre bi... reszet é... addig ta... közös sz...

O A... Palesztin... És ha a... Anglia n... seket. J... vizein t... nyoz. G... boknak... értekezle... indult E... eorokat... tizenegy... ágyukat... botinszár... sebb. J... reg. Jab... zás. Jab... biosapott... kére, ha... szuronyo... a zsidó... akaró élt... lezserelt... hogy én... mögötte... is az va... az életét... halmi ért...

Für... Me... Biz... Or

PILPUL

O Istenem, istenem. Öt évig gyötörtünk, végydünk és litagytunk utána. Most aztán végre megvan. Már három éve megvan. Az áhított, a visszasírt, a szárazor áldott béke. A szent béke. A gyökerek, a gyilkolások, a vérgőzök alkonya. Az újságok megint közölhetnek tárcákat és szerelmes verseket. Az északkezeli tájjaiban megint az esőnyelenség sűrűsége terpeszkedik a világra. Hiszen béke van, há! istenek áldott jó béke, már három esztendője. Unottan böngészem végig a lapokat. „Bécs éhségforradalom előtt.” „Németország ösvesomlik.” „A fascizmus társadalmi Olaszországban.” „Ukrajnában ötmillió ember halt meg éhen.” „Az életbenmaradtok emberhullákká esztek.” „Fekete forradalom a föld alatt.” „Hatvan ezer zsidót hurcoltak a német hányákba.” „Zürich és fejetlenség Lengyelországban.” „Auglia kilenc hadihajót küldött Jaffába.” „Biszarbiában a helyzet komoly intézkedéseket követel.” Igen bizony. Béke van. Áldott jó béke. Már három esztendője. Pélek, hogy ha a béke még tovább is így dühög: még azok is belépszutlanak, akiket a világháború megrögzött.

Ez is hozzátartozik a béke hosszópójához. Az arabok esztét vesztettek. Addig erőlködtek, hogy kiráncgassák alólunk Palesztina földjét, míg az ő lábuk alól fogott ki a talaj. Szegény kicsi arab, nem tudott megőnni. Pedig pápai szentelével is jócskán loc olgatták. Mery del Vall bíboros befogta az orrát és összehalkezett Mohameddel. Minden eszék jó volt arra, csak hogy a zsidók alól kirántásák Palesztina földjét. Nem szabód engedni, hogy ez az ábözött fajta nyugvópontja jusson. Maradjon Ustrajában, ahol százezerszámra gyilkolják őket. És Lengyelországban, ahol csak tízezerszámra teszik ugyanezt. A szent és egyedül üdvözítő szerelet nevében. És ha más-kép nem megy: befogni az orrot és feltezeni Mohameddel! De „a zsidónak égni kell!” O szent, üdvözítő Szeretet. Hat nem sikerült. Anglia ragaszkodik adott becsületszavához és a népszövetség ratifikálni fogja a zsidó nemzeti önkönt. Az arabok lázadásra készülnek és Róma áldóan terjeszti kezét a prófeta zöld zászlaja fölé. Lám, mégis mi zsidók vagyunk azok, akik a világébkét, a meanyek országának uralmát előké-széljük. Mi voltunk azok, akik ölekezre bírtuk a két világegyteléket: a keresztet és a félholdat. Vagy ez is csak addig tart, amíg arról van szó, hogy közös szeretetben öljenek minket?

O Anglia állja becsületszavát és Palesztinából zsidó nemzeti otthon lesz. És ha az arabok lázadni akarának: Anglia már megteite a kellő intézkedéseket. Jaffa kikötőjében kilenc és Jaffa vizein tizenegy angol hadihajó horgonyoz. Gyöngéd figyelmeztetés az araboknak. De van ennél egy súlyosabb értesülésünk is. Jabotinszký visszaindult Erec Jiszraélbe. Mire ezeket a sorokat leírom, talán már ott is van. A tizenegy angol hadihajó csak angol ágyukat és angol katonákat jelent. Jabotinszký több ennél, biztosabb, erősebb. Jabotinszký: az a zsidó hadserreg. Jabotinszký: az a zsidó önfeláldozás. Jabotinszký: az a zsidó erő. Aki kőcsapat tenyérrel nyújt kezét a békére, ha lehet. De ököllel megy neki a szuronyoknak, ha kell. Jabotinszký: az a zsidó akarát, a halál árán is élni akaró élet. Jabotinszký ott lesz és a leszerelt zsidó legionsisták várják. Miért, hogy én is ott nem lehetek mellette, mögötte, egy ezrek között. Pedig én is az vagyok: olyan nagyon szeretem az életet, hogy százszor is meg tudnék halni érte.

Fürdőközönség figyelmébe!
Megnyit 1922. július 15-én
Bizusa (Büdöspataka) fürdő
Orth. kóser étterme.

Hogy indult a fehér terror

Garami Ernő teleplezése

II.

Az Uj Kelet tegnapielőtti számában közölte Garami Ernő Forrongó Magyarország című könyvének azt a fejezetét, mely foglalkozik a fehér terror megindulásával. A közlés azzal fejeződött be, hogy a pártok reprezentánsa megjelentek Sir Clerknel. A keresztény ellenzék nyitlan Apponyi ellen lépett fel, mert nem találta őt eléggé kereszténynek és nem zetinek Felceérhetetlen jeladás volt ez a fehér terror akciólépésére. Hogy ez az akció mivel kezdődött, azt Garami drámaian adja elő Varjassy vot szegedi miniszter inzultálásával.

Mintán az értekezleten — írja Garami — nem lehetett eredményre jutni, másnapra halasztódott a folytatás, azonban már szűkebb körben, mert az eddigi nagyobb nyilvánosság megnehezítette a sokszor személyi természetű kérdések nyílt meg tárgyalását.

Mielőtt másnap délután az értekezlet folytatódhatott volna, két incidens történt, amely egy hatot reánt, mintha a készülődő súlyos eseményeknek még közelebb jött árnyéka volna. Amikor ezen a délutánon, egy előző megállapodáshoz képest, Varjassyhoz mentem, hogy lakásán több politikussal találkozzam, legnagyobb csodálkozásomra Varjassyt sebesült állapotban, összevissza pólyázva és kötözve találtam, egy francia tiszt társaságában.

Varjassynak, mint a szegedi kormány tagjának sokszor voltak konfliktusai az ott szervezkedni kezdő terrorista csapatokkal és ő már napok óta aggdott, hogy vajjon a nemzeti hadsereggel együtt bevonuló akkori ellenfelei nem fognak-e ellene törni. Varjassy már napok óta azzal foglalkozott, hogy elhagyja a várost: miután azonban a politikai tárgyalásokban ő is résztvett, arra kértük, hogy maradjon még egy ideig. Varjassy aggodalma azonban nem bizonyult üres rémlátásnak, mert a nemzeti hadsereg még csak egy napja volt Budapesten és ime, az éjjel máris két tiszt állított be lakására és erőszakolta ki, hogy oresszék be a belső szobákba. Eljutoitak egészen a hálószobáig, azt azonban zárva találták és így az ajtót át kezdtek tárgyalni, követelvény, hogy Varjassy jöjjön ki hozzájuk. Varjassy ehelyett, úgy, ahogyan volt, teljesen fölöltöztenül, az ablakon át kiugrott a ház kertjébe és ott, koromsötétben, — rövírlátó léte: szemüveg nélkül — tepogatódva jutott el a szomszédház egyik üvegtábjáig. Ezt az üvegtájt betörve, jutott el a szomszéd ház lépcsőházába, ahol előbb egy teljesen idegen lakásba hatolt be, abban a hitben, hogy ott egy francia tiszt ismerőse lakik, majd pedig a házmestert verte föl, akitől megtudta, hogy a ház egyik legismertebb nevű, sokszoros milliomos, zsidó bankár, aki neki személyes ismerőse. Elmondván a körülményeket, a házmester utján arra kérte a ház urát, hogy éjjelre adjon neki szállást. Ez az ur azonban ezt kerekén megtagadta — nyilván a nemzeti hadseregtől való féltelmében. Varjassynak úgy, ahogyan volt, a kapu alatt kellett volna töltenie a novemberi éjszakát, ha a házmesterék meg nem szánták és maguknál el nem rejtették volna. Varjassy felesége, közben, otthon szóval tartotta a tiszteteket, majd, amikor azok durván nyugtalankodni kezdtek, kiment hozzájuk; akkor látták, hogy Varjassy közben elmentekül. Nagymérgesen felkutatták az egész lakást és a kertet, de Varjassyt már nem találták és mérgesen fenyegetőve hagyták el a házat azzal, hogy még visszaternek. A házmesternek a hajnali órákban a házmester ruhájába öltöztette fel Varjassyt és kísérté át a közeli francia misszióig, ahol Varjassyt egy és a sok ablak eltörésében és a koromsötétben való botorkálásban szer-

zett sebeiből vérezve, állított be. A francia tiszték fölháborodva vették tudomásul az esetet és a misszió vezetője, Graziani tábornok azonnal francia tisztet rendelt ki Varjassy mellé őrizetül. Amíg ezt a nem sok jóval biztató esetet megtudtam, azalatt a demokratikus pártok több vezető politikusa is megjelent Varjassynál, aikkel együtt elhatároztuk, hogy felkeressük a francia missziót és megkérjük, hogy tegyen intézkedéseket a baloldali pártok vezetőinek személyes biztonságára érdekében. Éppen Bertheaux ezredessel, a francia katonai misszió vezérkari főnökével beszélgettünk és előtte szegyenkeztünk azok miatt a rettenetes állapotok miatt, amelyek fölött szörnyűködését fejezte ki ő is, amikor egyszerre beállított Troismont gróf francia százados és katonaság jelentette Bertheaux ezredesnek, hogy az osztrák határon magyar katonaság letartóztatva Vázsonyi Vilmost, noha kíséretében és védelmére ott volt egy francia tiszt, akit a budapesti katonai misszió rendelt ki melléje!

Vázsonyi ugyanis az előző este kénytelen volt családi okokból hirtelen Széjába utazni és meri a Dunántult Avrók már előzőlőtte a nemzeti hadsereg, védelmére francia tisztet kért és kapott Graziani tábornoktól, sőt, mi több: Friedrich miniszterelnöktől is kapott menlevelet. A francia tiszték összecapták a kezeiket és kijelentették, hogy ilyen körülmények között reménytelennek látják a helyzetet. Mi pedig elhatároztuk, hogy Varjassynal együtt szonnal sir George Clerkhoz megyünk, annak bajelentjük Varjassy esetét és rögtön közljük vele Vázsonyi letartóztatását is. Szükségesnek tartottuk, hogy sir George Clerk, aki olyan megingathatatlanul jó véleményvel volt Herthyról és a nemzeti hadseregről, erről a két kóstolóknak szánt, esetről minél hamarabb értesüljön. Rögtön fel is kerestük és csakugyan ez volt az első alkalom, amikor sir George Clerkot elhagyta az argol flegmája. Kijelentette, hogy ilyen körülmények között nem hiszi, hogy a missziókat eredményesen fejezheti be, mert mind a két esetből látja, hogy bizonyos köröknek a mentalitása olyan rettenetes. Hogy azzal ő megbirkózni nem tud. Előttünk intézkedett, hogy Somssich gróf, Friedrich külügyminisztere, azonnal keresse fel, egyben megkért minket, hogy várjuk meg, amíg ez az ur megérkezik és amíg ő tárgyal vele, mert súlyt helyez arra, hogy az eredményt rögtön közölhesse velünk. Somssich gróf néhány percen belül valóban meg is jelent sir George Clerknál, aki a szomszéd-szobában fogadta. Őt perc mulva azzal tért vissza közénk, hogy: a legkategorikusabban közölte a külügyminiszterrel, hogy amennyiben Vázsonyi a legközelebbi idő alatt szabadon nem folytathatja útját, akkor ő a tárgyalásait félbeszakítja és az országot elhagyja. Együttal a legnagyobb fölháborodásának adott kifejezést úgy Varjassy, mint Vázsonyi este fölött. Amikor a külügyminiszter válszást tudakoltuk, kijelentette, hogy: „az csak hebeggett, nem tudott sem miről semmit és fogadrozott, hogy azonnal intézkedni fog.”

Nem csod, hogy a nemzeti hadsereg bevonulásának első óráiban történt ezek az incidensek végleg lepassztották minden reményességünket arra, hogy kielégítő megoldáshoz jut-hassunk. Most már nemcsak az egész Dunántul, hanem Budapest is és rövidesen a Duna—Tisza köze is a nemzeti hadsereg terrorja alatt fog állni és ilyen körülmények között komoly politikai tanácskozásokról, megállapodásokról és azoknak a betartásáról szó sem lehet. Nagy mértékben oszontette vá-rakozásukat az is, hogy az ugynevezett keresztény és nemzeti pártok, ami alatt akkor a Friedrich-kormány és a mögötte álló csoportok voltak értendők, ellene szegültek annak, hogy Apponyi lehessen miniszterelnök és így még

abban sem lehetett bizni, hogy az ő tekintélye és becsületessége fogja útját állani a várható borzalmaknak. Ilyen körülmények között én álláspontot változtattam.

Zsidó-razzia Désen

Az Uj Kelet tudósítójától

Dés, július 21. Dés zsidó lakossága sokat szenved egy ujonnan kinevezett rendőrdirektortól, akinek egyedüli célja ugylászik a dési zsidók földzése. Legelőbb is erre vall a pár nappal ezelőt lezajlott ugynevezett zsidó-razzia. A rendőrszektör ur már hivatalának elfoglalásakor hozzáfűzött „áldásos” ténykedéséhez. Felment Paneth Ezekiel dési főrabbihoz és felszólította, hogy utassza meg, van-e engedélye a jesiva fenntartására. A rabbi megnyugtatta, hogy jelenleg nem rendelkezik ugyan ilyen okmányal, de ha parancsolja, felmegy a minisztériumba és megszerzi az engedélyt. A minisztérium szó egy kissé engedékenyebbé tette a mord rendőrigazgató urat és egyideig nem zaklatta a zsidó lakosságot. Ez azonban nem jelenté azt, hogy egy zsidót nem idézhet fel a sziguranórára. Pénteken azonban újból kitört belőle a razzizáhaték. És amikor a zsidóság a szombatra való előkészületekkel van elfoglalva, nem átalotta detektív-hadíval ellepni a zsidó negyedeket. Hajnali öt óraker történt. A vásári sokaság kíváncsian nézte, hogy a detektivesapat mint járja scrra a zsidó lakóházakat és izazoltatja a sok halyt meg alvó zsidókat. Nem kegyelmeztek senkinek, Ha valakinek személyazonossági igazolványa volt, akkor a lakáshivatali igazolványt is kérték, hogy minél többre szaporítsák a sziguranórára be-kisérendő „epurcat jidanok” számát. A tömeg micdijobban rovekkelt a Timár- és a Kodor-utcai zsidókkal. A kapitány ur pedig büszkén lépdelt a csapat mellett. Ez az ő érdeme, annyit „veszélyes elemet” egyszerre elfogni. Az előállítottak nagyobb részét a faluról beköltözött zsidóság képezte. De voltak közöttük helybeli zsidók is, akik nem tudtak hamarjában igazolványt felmutatni. Viték őket, mint a rablókat. Mert „idegen elemek”. Az inspektör ur így akarja kitántetni magát.

— Évzáró vizsga a zilahi héber elemi iskolában. Julius tizenhatodikán tartotta meg a zilahi héber elemi iskola első évzáró vizsgáját. Bár az iskola csak áprilisban nyit meg, a tanulók ilyen rövid idő alatt is bámulatos haladást tettek a héber nyelvben. Az első osztályokban a legtöbb tanfárgyat héberül tanították, míg a harmadik és negyedik osztályú növendékek főleg a héber beszédben tüntek ki. Az eredmény oly hatással volt a vizsgán megjelent zsidóságra, hogy őszire a héber óvodát is megnyitják. A zilahi héber iskola alapítása körül különösen Katz Móric iskolaszéki elnök szerzett érdemeket. Moskovics Jenő és Rosenberg Sámuel tanítók nemcsak hivatásbeli kötelességből, hanem a zsidó nevelésügy iránti igaz zsidó szeretettel és lelkesedéssel teljesítették nehéz feladatukat az iskolában, amelyet az alig száz tagot számláló zilahi hitközség tart fenn hagyományos szellemben. Vizsga után a városi népkertben majális rendeztek, amelyen haterz lei gyűlt össze az iskolaalap javára.

— Turisták Palesztinában. Háfából jelentik: Junius havában szokatlanul sok turista érkezett Amerikából. A turisták nagy része zsidó, akik nemcsak kirándulni, hanem az újjáépítés munkáját akarták megtekinteni. Többen közülük a tervezett időn túl is ottmaradtak az országban. Ezek minden valószínűség szerint ipari vagy kereskedelmi vállalatot fognak létesíteni. Augusztusban a Cameronia nevű görög nyolcoszáz turistát hoz Palesztinába.

nyití

et

aré

ak

andó

egap

ad a

ok a

sztrá

der) Chm

ghában, hogy

gyorsúnet óta

ot adott. Mics

segítségét. A

ottar abban,

bitosításköztől;

urtria pénz-

enátus tegnap

stránsk nyujt

vényjavaslatot.

döntése a

n Londontól

anóca bolgár

n elhatározta,

usok

ok 1330

M.

. Piata

. Póter

dása!

Telefon 472.

28. 422-1

Repcemagot, napraforgómagot bármily mennyiségben vásárol az Erzsébet Gőzmalom és Olajgyár Satu-Mare

HIREK

A trónörökös pár Kolozsváron. Ma délután hat órákor automobilon Kolozsvárra érkezett a trónörökös pár. Kifejezett kívánságuk ellenére a város ünnepelesen fogadta őket. Monostor bejáratánál diszkaput emeltek és itt Petala tábornok, Metes prefektus és Hosszu Vazul városi főjegyző a polgármester képviseléseivel fogadták a fenségeket. A trónörökös pár Petala tábornoknál száll meg és itt állítják össze a városban való két-napi tartózkodásuk programját. A trónörökös pár ellátogat az egyetemre, a klinikára és megtekint néhány jótékonyági intézetet és árvaházakat.

Végetért a sékelakció. Az 5882. évi sékelakció befejeződött. A sékelbiztos ezután szólítja fel a klacionistákat, mizrachistákat és csirecionistákat pártszervezeteket, hogy a sékelakciókat pártok szerint való csoportosításának ellenőrzésére július 24-én, hétfőn délelőtt 9 órákor az E. Zs. N. Sz. központi irodájában egy-egy kiküldötttel képviseltesse magukat.

Antantellenőrzés alá akarják rendelni Németország külkereskedelmét. Londonból táviratozzák, hogy az angol kereskedelmi kamarák kongresszusán a sheffieldi kamara elnöke kijelentette, ha Németország nem fog fizetni a német kivitel és behozatal szövetséges ellenőrzés alá kell helyezni.

Angol publicista Erdélyi tanulmányt ír. Bukarestből jelentik: Zinnern angol publicista a fővárosba érkezett. Innen Erdélybe utazik, amelynek nevezetességeit meg akarja tekinteni.

A lakbérleti hivatal főnöke felkéri az összes kolozsvári ügyvédeket, hogy vasárnap délelőtt tíz órákor jelenjenek meg a hivatalban megtartandó konferencián.

A román honosítási megkönynyítése. Julius huszonhatodikán a békeszerződés idevonatkozó intézkedései értelmében a Romániához csatolt volt magyarországi részekről megszűnt a Magyarországhoz való optálás lehetősége. Azok az erdélyi és csatolt részekben lakó polgárok, akik eddig az időpontig nem kérték a magyar állampolgárságot, román állampolgároknak tekintendők. Romániában eddig az állampolgárság megszerzése körül az volt a gyakorlat, hogy kérvényezés útján a kormány előterjesztésére a parlament adta meg az állampolgárságot. Hosszu és körülményes naturalizációs eljárás volt ez, amelyet az új alkotmány kérésétől ki fogja öblölni és az állampolgárság megszerzését nyugati mintára fogja egyszerűsíteni. Azok a román területen élő lakosok, akik nem itt születtek, hanem a régi Magyarországon, de a békekötéstől számított egy éven belül, vagyis 1921 július huszonhatodikáig itt laktak és hatóságilag igazolni tudják, hogy erkölcsileg megbízhatók, hogy állandó lakásuk volt és rendszeres foglalkozásuk, azok szintén román állampolgároknak tekintendők. Honosításért folyamodniuk csak azoknak kell, akik ezen időpont után jöttek Romániába, vagy akik azelőtt is itt voltak, de nem állandó tartózkodásra. A honosítási kérvényhez a folyamodonak csatolni kell régi lakóhelye hatóságának erkölcsi bizonyítványát, anyakönyvi kivonatot, adónyugtát és egy közjegyző előtt tett nyilatkozatot, amelyben a folyamodó bejelenti, hogy felvételnél kívánja magát a román állam kötelékébe. E nyilatkozat után és a tanács véleményezése alapján Állambiztonsági Hivatal a kérelmezőnek szabad tartózkodási engedélyt ad ki.

Az erdélyi zsidó színház Désen. Szrammer igazgató jiddis társulata, a Habima, mely most fejezte be sikeres vendégszolgálatát a szatmári városi színházban, ma este kezdi meg előadásait Désen. A társulat csak hat előadást tart Désen, azután Besztercére megy át hosszabb időnyire.

A népszövetség a nő- és gyermekkereskedelem ellen. Londonból jelentik: A népszövetség tanácsa tegnapi ülésén elhatározta, hogy a nő- és gyermekkereskedelem ügyében folytatandó tanácskozáshoz meghívja Amerika és Németország megbízottait. Konstatálták ugyanis, hogy ezeknek az üzelmeknek legnagyobb része német kikötőkön át bonyolódik le és egy német megbízott meghallgatása nagyon előnyös volna.

Amerika megkönynyíti a produktív elemek számára a bevándorlást. Washingtonból jelentik: A kongresszus néhány nappal ezelőtt Stinersohn beadványát tárgyalta. A beadvány követeli, hogy azok a bevándorlók, akik földmunkások árának lenni, a bevándorlási kvótára való tekintet nélkül bejöhessenek az országba. Minden felnőtt embertől kétszáz dollár követeljen az állam, kiskoruktól ötven dollárt. Ezt az összeget letétbe kell helyezni, amit azonban idővel kamattal visszaterítenek a bevándorlóknak. Ha az illető nem marad meg földművesnek, a pénzt deportációs célokra elkobozzák. — A varsei amerikai konzulátus értesítése szerint a héber nyelvoktatók, ha akceptáló levelet tudnak felmutatni, a kvótán felül is bebocsáthatók az Urió területére. Árva gyermekek tízennégy éves korig amerikai vízum nélkül is beengedhetők.

Cuba köztársaság kormányja értesítette berni követését, hogy területére a külföldiek minden utószóló és igazoló irás nélkül eljuthatnak.

Az ir felkelők fegyverszünetet kérnek. Londonból jelentik: A cserki felkelők küldöttséget menesztettek a kormánycsapatok parancsnokához fegyverszünetet kérve. Limericknél a kormánycsapatok elfoglaltak 2 kaszárnyát. Számos felkelő átpartolt a kormányhoz.

Jilavában ismét éhségsztrájkot kezdtek a foglyok. Bukarestből jelentik: A kolozsvári és nagyváradi üszkeküvési perekben elítélt jilavai foglyok hat nappal ezelőtt újból éhségsztrájkba kezdtek. A rabok ezzel akarnak tüntetni a rossz bánásmód miatt. Egyben memorandumot intéztek a hadügyminiszterhez, akinek elmondják eddigi szenvedéseiket és kérik, hogy ha már amnesztiát nem kaptak, cseréljék ki őket a Budapesten szülődő román alattvalókkal.

Kiütéses tífus a regátban. Bukarestből jelentik: Borzostiban, Dorohoiamegyében kiütéses tífust konstátáltak.

Korfany kormánylistáját Pilsudszky visszautasította. Varsóból jelentik: Korfany előterjesztette Pilsudszkynak az új kormány listáját, mely szerint Skirmunt külügyminiszter, Mihalsky pénzügy, Strassburger kereskedelmi, Weipert belügyminiszter. Pilsudszky megtagadta a kormány kinevezésének aláírását és egyuttal közölte a parlament elnökével, hogy lemond a köztársaság elnökségéről. A parlament elnöke azt válaszolta, hogy Pilsudszky lemondása nélkül a szükséges forrákat, azét várja be a Korfany kabinet kinevezéséről szóló dekretum aláírását.

Megszökött három koleras. Bukarestből jelentik: Úszorjában rendkívül nagymértékű a kolerajárvány. A népliga megállapítása szerint mintegy másfélmillió ember szülőddik a járványban. A veszedelmet Romániába is behurcolták. A bukaresti járványkórházból tegnap három beteg megszökött s így atól tartanak, hogy a kolera Romániában is elterjed. A hatóságok megtekintették a szükséges intézkedéseket, hogy ezt megakadályozzák. A Bukarest mellettti Oragias községet, ahol öt kolerabeteg van, elzárták a világtól. A román kormány elrendelte, hogy az ország területére beépőket szigorú vizsgálat alá vegyék. Ukrajna felé is elzárták a határt.

Kirándulás a Viegyszára. A Természetbarátok Turistaegyesülete július 23-án, vasárnap kirándulást rendez a Viegyszára. A résztvevők vasárnap hajnalban két órákor a találkozóhelyre a vasuti állomás főbejárataánál. A kirándulást Losonczy János vezeti. Vendégeket a társaság szívesen lát. Gyaloglás tíz óra.

Az ukraina pogromárvák érdekében megindult mozgalom központi bizottságához, amely fáradhatatlan buzgalommal igyekszik eleget tenni vállalt kötelezettségének, utóbb a következő adományok érkeztek: a lugosi zsidó négyestől 1000 lei, a lugosi Árvaegyesülettől 500 lei, a lugosi Chevra Kadisa 500 lei, dr. Lenke Manóné lugosi gyűlése 640 lei, a szászrégeni Négyestől 551 lei, a szászrégeni leányegylet 551 lei és egy láda értékes használati cikk, Margina Amália útján a zsidó leányegylet gyűlése 1717 lei, összesen 5459 lei, melyet az elnökség ezután is köszönetet mond a gyűjtőknek és adakozóknak. A központi bizottság felhívja a Gyergyóvidék zsidóságát, hogy pogromárvák javára való gyűjtéssel az ottani körzetben Schoffán Ida gyergyószalmási hölgyet, a „Hazai fatermelők” tisztviselőnőjét bízza meg. Reméli az elnökség, hogy a felső székelyvidék zsidósága máltó módon fog adományával az eddigi névsorhoz csatlakozni.

Aki nem tud aludni

A „Matia” írja ezt a jóízű kis történet. A férj egy éjjel álmatlanul és sóhajtozva hanyólkodik ágyában.

— Mi van veled? — kérdi a felesége aggódva. — Miért nem alszol?

— A dolog úgy áll, — feleli a férj — hogy holnap meg kell fizetnem a szomszédoknak az esedékes adósságot, de nincs egyetlen fillérem se, amiből fizethetnék.

Az asszony szó nélkül felkel az ágyból, felöltözik és elmegy. Rövid idő múlva már vissza is tér.

— Hol voltál? — kérdezi a férj.

— A szomszédnál voltam, — mondja az asszony — és megmondtam neki, hogy nem tudod megfizetni az adósságot. Csak aludj nyugodtan. Most már ő nem tud aludni.

Repülőgéppel a Csendes-óceánra kerestül. Londonból jelentik: Morgan angol aviatikus októbertől át akarja repülni a Csendes-óceánt San-Francisco és Sydney között. A távolság 6970 angol mérföld.

Eljegyzés. Jakab Emánuel (M. Várhely) eljegyezte Kohn M (Cluj) bájos leányát, *Milikét.* (Minden külön értesítés helyett).

Schul Lipót gyógyszerész Fagarasról eljegyezte Kurtág Irénkét kurticsi (Kürtös) gyógyszerész leányát. (Minden külön értesítés helyett).

Társadalmi bojkott a kellemetlen házizás ellen. Gyulafővárosból jelentik: Moreno Maró, aki a gyulafehérvári társadalom egyik közéletében álló tagja, néhány hónapja ezelőtt kénytelen volt illatszertárát eladni. Egyik keresztény ismerőse, Minich Mária vállalkozott rá, hogy a visszamaradt készletet az ő üzletében fogja szíveségből kiadni. Amikor a zsidó háztulajdonos, öv. Ansterlitz József előzete bejegyzését is megkapták. De a háztulajdonos ugylátászik, csakhamar megbánta elhírtelenkedett jólelkűségét. Először keresztény bérőjst akarta kiköltetni az üzlethez, majd amikor ez nem sikerült, kijelentette, hogy csak egy hajlandó Minichkét megvárni, ha Morenoék július elséjén elköltöznek. Moreno, bár időközben elesett a patkajogtól és édesanyja halálával súlyos csepás érte azonfelül, hogy négy árát kell nehéz anyagi viszonyok között eltartania, ezt a feltételt is teljesítette, Ansterlitznek azonban ez sem volt elég és nem átalotta Minichkét kétezernégyezer lei erejéig peresíteni, amit pótbér címén követel a keresztény kereskedőtől, aki csupán szíveségből elvállalta Morenoék illatszertárának kiadását. Az eset méltó felháborodást keltett városunkban. Hir veszi Ansterlitznek társadalmi bojkott alá akarják vetni nemcsak a zsidók, az egész város.

Kilakoltatták a saját házából. Dészről jelentik tudósítók: Baruch József déskörtvélyesi lakos bérbeveti báró Laczódy Ádámotól egy kocsma-helyiséget, két szoba-konyha lakást, kerttel. Most tavasszal két gazda megvette a birtokot és felszólította Baruchot, hogy az ingatlan adja át. Baruch

nem volt hajlandó az új tulajdonosok kívánságát teljesíteni, mert mint bérő, nem is kötelezhető arra, hogy kilencedmagával otthagyja üzletét és nem volt hová költözködni sem. De mert a két gazda mindenáron birtokába akarta venni az ingatlan, Baruch házat vett Désen, a Kodor-utca 34. alatt és be is költözött, mert időközben hidebták körtvélyesi lakásától. Ezt azonban elfelejtette előzetesen bejelenteni s emiatt végrehajtási uton kilakoltatták, határközben ezerkétszáz lei telepedési illetéket fizetett a városnak és a bukarcsi legfeljebb semmitőszék a kilakoltatás iránti kereset akáit magához kérte, hogy ő döntsön. A kényerőtől megfosztott Baruch-család most már mint dési polgárok saját háza udvarán és a fahaurában várja ügyének jobbrafordulását.

Görögország térhódítása a keleten. Konstantinápolyból jelentik: A „Times” levelezője úgy értesül, hogy Görögország proklamálni fogja Jonia autonómiáját egy görög herceg vagy egy tábornok kormányzásával.

Kimutatás az ortodox Chevra Kadisa felügyelete s a Jehudit vezetése alatt álló kórházélelmészeti bizottság ez év júniusi működéséről: a kiosztott ebédek száma 1658 adag, a kiosztásra került 258 liter tej és 26 liter bor. A bizottság bevételei a következők voltak: betegek hozzájárulása 2853 lei, tagdíjakból 7080 lei, templomi adományok 1565 lei, más adományok 1592 lei, perselyből 1293 lei, összesen 14383 lei. Ezzel szemben a kiadások így részletesen: ételhordásért 4038 lei, konyhai kiadások 355 lei, főzésért 1722 lei, személyzeti fizetések 1500 lei, jutalék a pénzbeszedőnek 817 lei, segély 60 lei, Cincok végkielégítés 500 lei, egyéb kiadások 228 lei, egyenleg 5165 lei, összesen 14383 lei.

Nem terjed a kolera. Bukarestből jelentik: A kolera megbetegedések számában és állapotában nem történt változás.

Dosztojevskij támadt a francia regénynek? Ezt a kérdést veti fel az új francia irodalom egyik neves kritikus, George Slocombe. A kérdés felvetésére az adja meg az alkalmat, hogy a párisi könyvpiacra megjelent egy könyv, amely a francia élet oly régióit világítja be, mint Dosztojevskij az orosz glóbuson. Az utca hajlandó bizonytalanságában elsurranó alakok világát. A könyv címe: Az üldözött ember és arról szól, hogy az élelmiszerpiacra megölték egy házasságnak. Topórövid, főlének anyóka volt, sokat panaszkodott az ismerős embereknek, hogy mindig magánál kell hordani a sok pénzt, amit haszberlejáratok a lakók befizetnek a gyilkosság híre felkavarja Fouché póp rossz hírű kocsmai lakójának a fantáziáját. Ott ültek körül a hajnalban, úras ávek közt, a kis kályhát az induló reggeli vásár kofasasszonyai, holmi korai keresők és az éjszakai cserkészésről eredménytelenül visszatérő utcai rók. A bejártnál Tontle-Monde anyó, egy öreg koldusasszony, könyörög élelmiszert. A gyilkosság fantasztikus árnyékokat kavargat egyvelejtükben, mint a falk, amelyekre koldus alakjuk vetüli ki a lámpafényben. Az üldözött ember egy péklegény, aki a vásárcsarnokok mellett egy picócska végi szonoru robotját minden reggel. A lányok, az éjjeli utca szonoru verebei, házamenetük előtt nála vásárolják a meleg cipőt. Egyik leány a gyilkosság éjjelén nem találja munkahelyén a péket. Gyanút fog, majd bizonyossággá lesz benne, hogy Lampieur, a péklegény gyilkolta meg az öreg házasságnak. Lampieur, bár észreveszi ezt, mégis állandóan legfőbb vádolójának a társaságát keresi, akinél öröt és vigasztalást talál. A lány később erőt vesz iszonyatán és otthagyja Lampieur. Ekor a péket földreperai az új erőt elhatalmasodó lelkifurdalás. Nem tud egyedül lenni! Valami névtelen felsőbb hatalom az utcaira fűzi, hogy megtalálja elveszett társaságát. De már reggel van és a messzeségből három alak körvonalai rajzolódnak ki a párisi utcán és Lampieur ellenállás nélkül megbillenszik. A könyvet Francis Caro írta.

Beszé

Aziz Dom az Uj Kelet o punkbau is nyelven do go ideig Német born alatt p o kodott. Megya Hébetül majd a zsidóság lel tinában most t érjen vegynk ékezetet az ele hir, hogy a n fogadta a Pa néhány nap n előtt ráhítkáljt est meghallott bok le-rezstet Kármel s erk kek hozzáulnek tizenegy avgo rőtoke. A K lásában kalon állanak a cha resparanosok dök és az előbbiekat ké végektől tekin nek kijelent t nak, ívet. E helyállpoltar Aziz Domelh Myenkor elc néhány sor met fog beaz kusdiószemű hogy keves mond, az ug jőzenal, tera hogy az obbe acn, akik n mint ó.

— Boessás rapszódikus b de fel vagyok zelje, azal v hogy a zsidó Az mondják, csakhogy az mellett segítélje szíves, a rül nyakkendőmre én csak egy f Emin Domet, alkalmazott, m hivatalában n feldulva jött b tük, hogy ó i Mi jut eszül felelték, ha né tetlen, hogy legyen. Hallo kútságot? De nap valaki az befond volné üzletet az ér szólni is fog i hogy ime, i ember, egy ar kat és b fo arabokra, adj kor elman tó irek Ussisché figyelmeztette ilyen propos teszi és bárm visszautasítok alarom kerf arab zsidó b nem meggyőz én tudomány mert kutatása hogy a kere lestinát töb ama tizenké valók, amely irok egy drán a címe, am Arról fog sz vos, dr. Let változása) bel Ajalába, de társai folytor nek, ami k van, amikor

Ha gyorsan választasz

Beszélgetés Aziz Domét íróval

Arabok a cionizmusról

— Az Uj Kelet Palesztinába kiküldött munkatársától —

Haifo, július 3.

Aziz Dométet bizonyára ismerik az Uj Kelet olvasói. Néhány írása lapunkban is megjelent. Domét német nyelven dolgozó arab író, hosszabb ideig Nemetországban élt, a világháború alatt pedig Budapesten tartózkodott. Magyarul még beszélt kevéssé. Héberül majdnem tökéletesen tud és a zsidóság lelkes barátja. Itt Palesztinában most nagy események előjelei együnk. Ebben a pillanatban érkezett az első, bár ellenőrizhetetlen hír, hogy a nagykövetség tarasosa elfogadta a Palesztina-mandátumot és néhány nap múlva, talán még 15 íke előtt patifikálják. A zsidóság, amikor ezt meghallotta, feljajongott. Az arabok leeresztették az orrukat. Az El-Kárnél szerkesztésében asztó cikkek készülnek. És ma reggel már tízezer angol hadihajó érkezett a birodomba. A Karmel-hegy minden hajójában katonák táboroznak. Készen állanak a harcra. Az angol várszerecsenek magához hivatja a zsidókat és az arabok képviselőit, az utóbbiakat kérte, hogy a 15 íke ünnepe előtt tekintsenek el, az utóbbiaknak kijelentette, ha csak megmosdunk, látogat. Én ebben a többször keletkezésében, egy lépcsős utca, Aziz Dométhez ballagok most fel. Híreket eltel a híggadi, orosz szöveg. Néhány sorral alább már Aziz Domét fog beszélni, egy kerekas, kőszerszám, megölt ember, igaz, hogy keresek haróten, de amit mond, az úgy fog hangzani, olyan ócska, természetesen és logikusan, hogy az ember eszébe jut a többi. Aztán, akik nem úgy gondoloznak, mint én.

— Bocsásson meg, hogy ilyen ragyogó hangulatban fogadom, de fel vagyok nagyon izgatta. Képzem, ezzel vádolnak a városban, hogy a zsidók engem megfizettek. Azt mondják, ezer fontot kaptam, csak hogy az arab-zsidó barátság kedvéért segítsek. Nezzé meg, legyen szives a ruhámat. Vagy tessék a nyakamra ráérezni. Hát kaptam az csak egy fontot is? Az őcsém, Aziz Domét, aki arab író és postakalmavott, ma délelőtt nem bírt a hátsóján maradni, hanem teljesen ledőlt a földre. A szemébe mondta, hogy ő is kapott száz fontot. Mi jut eszébe? — kérdezte. Azt válaszolt, hogy nem kapott volna, lehetetlen, hogy zsidóbarát állásponton legyen. Hihetetlen a még ilyen elvárásokat? De ez nem minden. Tegnap valaki azzal jött hozzám, hogy bocsásson, ha nem csinálnék szemet az érzelmeimből és hogy ő szólni fog a Waad Haacirinnak, hogy íme, itt van közöttünk egy ember, egy arab, aki szereti a zsidókat és befolyással lehetne a többi arabokra, adjanak neki pénzt. Amikor elment tőlem, elhatároztam, hogy ezt Uszákinnak vagy Edernek és megfogalmaztam: őket, akárhán jön ilyen proposícióval, nem nevémben teszi és bármiféle megfizetést előlra nem tartanak. Még a látszatát is el akarom kerülni annak, hogy én az arab-zsidó barátság szükségességét nem meggyőződésből vallom. Igazán, az tudományos alapon hirdetem ezt, mert kutatásaim során rájöttem arra, hogy a keresztény arabok, akik Palesztinát többségben lakják, Izraeli zsidó tizenköt törzsenek egyikétől származnak, amelyek elveszték. Éppen most írok egy drámát, „Tochter Zions” lesz a címe, amelyben ezt kimutatom. Arról fog szólni, hogy egy arab orvos, dr. Levin (a „Levi” arabos átváltása) beleszeret egy zsidó lányba, a lányba, de nem veheti el, mert arab lányai folyton az örvényről beszélnek, ami közle és a lány között van, amikor pedig ennek ellenére el

akarja venni, agyonlövik. A halálos ágyán azután kinyilatkoztatást tesz az arab-zsidó testvériség mellett és a megértés eszméjét hagyja örökül. A Bibliában különben mindaz jelesre van, ami most történik: a cionizmus, az arab-zsidó törzsalakadás és végül a testvérisülés elővetéke.

— De nemcsak történelmi okok készítettek engem erre az állásfoglalásra. Megértettem én a modern életnek is a szavát és annak a tudatában is csak azt mondom: szükséges, hogy Palesztina újra a zsidóké legyen és senkinek minosen joga, hogy az ország birtokbavételében meggátolja őket. Nekünk, araboknak, csak hasznunk lesz abból, ha a zsidók idejönnek, amint hogy már az eddigi bevándorlásnak is érezzük az előnyeit. Hol voltak nekünk ezelőtt vasújaink? Most majdnem az egész Palesztinát beutazhatjuk vonattal. Volt itt eddig ipar vagy kereskedelem? Amióta a zsidók itt vannak, az ipar már fejlődik, a kereskedelem pedig, elhatározva a jelenlegi világháború, jelentős lendületet vett. Mi volt Palesztina a Balfour-deklarációig? Mozdulatlan, szent föld, tele titokzatosággal és furcsasággal, bucsujárhely, sőt az emberek imádkozni jöttek. Ma újra eleven élet van itt és mi bele vagyunk kapcsolva a nemzetközi forgalomba. Kik tették ezt? A zsidók. A fölciaiak óta most elődt fel ismét ez az ország. A zsidó kolonisták felemelték a fellahok életstandardját, visszaadták nekik elvont emberi tudatukat. Amíg a zsidók nem voltak itt, a fellahok a lehető legprimitívabbul éltek, még a tejet is megvonták maguktól, csak hogy, eladva, egy-két piászterrel többet áshassanak a földbe. Ma emberhez méltó életet kezdenek élni, házat építenek maguknak, mint a zsidók, égyben alusznak, mint a zsidók és fejüket, a munka önértében, már legtöbbször emelten hordják, mint a zsidók. Egyes helyeken, így Felső-galileában, a fellahok maguktól rájötték arra, hogy mi mindent köszönhetnek a zsidóknak és példás barátságban élnek velük. Sokan közülük héberül is megtanultak.

— Sőt tovább megyek: az egész arab népet rá lehetne nevelni erre a megértésre, ha megfelelőképpen felvilágosítanák. Ebben a tekintetben a zsidók nem jártak el eddig úgy, ahogy kellett volna. Rendkívül fontosnak tartanám, hogy a Waad Haacirim, amely Palesztinában uszólván mint zsidó minisztérium működik, arabnyelvű brosúrákat adjon ki, amelyben magyarázza meg a fellahoknak és a városi araboknak, hogy a zsidó nemzeti mozgalom tulajdonképpen kulturamunka, amelynek, nescionális érteken felül, általános emberi értéke van és araboknak és zsidóknak csaknem egyforma érdekkel bír. Mert a fellahnak jólesik, hogy a földjén lecsapolják a mocsarakat és megszüntetik a maláriát; tessék neki, hogy végig a mezőjén telefontöröt húzzák; örül, hogy vonaton mehet és a városba; nem bánja, hogy a sómér az ő gabonájára is ügyel; csak bele kell vetni szép szóval a fejébe, hogy ezt mind zaidók csinálják és hogy szeresse a zaidókat, mert szüksége van a zaidókra. Én magam elhatároztam, hogy legközelebb arabnyelvű lapot alapítok, amelynek az arab-zsidó szolidaritás lesz a programja. A mandátumot most ratifikálni fogják, ezt hiszem, az elősegíti majd a pacifizáló munkát. Ki fogok lépni a politikai porondra és remélem meghallgatják a szavamot.

*
Aziz Domét 1890 június 25-én született Kairóban keresztény vallású arab

szülőktől. Apja tanító volt egy kairói elemi iskolában, ahonnan 1892-ben a német kormány megbízásából Német-Keletafrikába utarott. Innen 1895-ben Haifába jött. Aziz mindencélt veie van. Amikor iskolaátadásra kerül a sor, apja megkérdezi, melyik nyelven akar tanulni. Azon — felelte a hét éves fiú — smelyikben a legtöbb szolgálatot tettek az emberiségnek. És másnap már Jeruzsálembe ment beiratkozni a Deutsches Waisenhausba. Itt maradt 1909-ig. Ezután német tanító lett. 1910-ben Münchenben találjuk, ahol i odalmat, filozófiát és főleg pszichológiát hallgat. Még ez év nyarán azonban hazajön, hogy Szolim hátyjával, aki Amerikából érkezett Haifába, találkozzon. 1911-ben ketten Leipzigba indulnak, de a Földközi-tengeren, a hajón, egy magyar újságíró, Donáth Vilmos, azt tanácsolja Aziz Dométnek, hogy menjen Budapestre. Így is tess és 1917-ig maradt a fővárosban. Barátságot kötött az összes orientálistákkal, Vambéryvel, Goldziszherrel, Kurosal, továbbá az i-ök közül Kiss Józseffel, Karinthysel, Kosztolányival és rendkívül jóba lett Bergi Oskárral, aki több estélyt rendezett neki a Nemzeti Színházban és a Keleti Akadémián. Budapesten írta a „Petra hercegnő”, „Boisacur” című szindarabot. 1917-ben beterozzák a török hadseregbe és Konstantinápolyba kerül, ahol 1920-ig marad. Ekkor rövid időre Berlinbe utazik, onnan visszatér Haifába és azóta itt él. Eddigi munkái: „Semiramis halála”, „Der letzte Amajade”, „Die Tänzerin von Fajoum”, „Ben-Sin”, „Haremspiel”, „Die Zunge des Toten”, most dolgozik a „Tochter Zion” és a „Die Mumie von Mansurah” szindarabon. Kizárólag német nyelven ír. Újságírói tevékenységét is kifejt, a cionista „Wiener Morgenzeitung” palesztinai levelezője.

Mielőtt távozom, megkérem Aziz Dométet, írjon valamit blokkomba az Uj Kelet számára. Cernuzát vesz és szép gót betűkkel német nyelven ezt írja:

„Aki olyan szerencsés (vagy szerencsétlen), hogy szépségeket kereső, mindenben reménytelő embernek születik világra, annak mindenkélt vastag bőrének kell lennie, hogy mindazokat a osslódásokat, melyeken az élet keresztülhajtja az embert, egyedvü belényugvással viselhesse el. Amikor Európában voltam, életem legnagyobb csalódását éitem keresztül: a nemrégon befejezett Újvilági világháborút. Visszamenekültem hazámba, azt hittem, hogy itt megtalálom azt a békét, mely évezredek előtt a világot boldoggá tette. De úgy látszik, Palesztinában is mély gyökereket vert a nyugati örület. Mert bármerre is tekintek, mindenütt forrongás. Igaz, hogy minden gyűlölködés ostitáblája a zaidó. De az arabok saját maguk között sem egységesek. A keresztény utjában van a moslimnak és viszont. És ha még pontosabban veszem szemügyre a helyzetet, akkor meg kell állapítanom, hogy még a keresztények is gyűlölködnek egymás között. Istenem, mi lesz ennek a vége? Hát ez az az ország, mely a legnagyobb prófétákat adta a világnak?”

És mégis vigasztalódni tudok. Mert létezer ezteendő óta írva van a Szentírásban, hogy mindennek el kellett következni, hogy Jiszraél birodalma, alapos előkészítések után, megalapoztasék. Amikor a fügefa rügyeket hajt, — mondja az írás — akkor tudjátok, hogy a nyár közel van. Nos, minden megjövendőt jel betőjesült. Most már csak az maradt hátra, hogy a békeség birodalma kezdetét vegye. Adja Isten.”

Ben Ami

Uj erkölcsöket hirdet a nemzeti párt

Az erdélyi politikusok kitaranak a parasztpárt mellett

— Az Uj Kelet munkatársától —

A nemzeti párt magatartása a kormány megbuktatására megindított akciójában egyre határozottabb alakot ölt. Azok, akik azt remélték, hogy az erdélyi politikusok és a parasztpárt szövetsége még megdönthető, illetve a két pártot bizonyos politikai műfogásokkal el lehet egymástól választani, oszlóttak. A legagyobb csalódás kétségkívül Jorga Miklóst érte, aki személyes és politikai összeköttetése révén remélte, hogy a nemzeti pártot a maga álláspontja számára meg fogja nyerni.

A nemzeti párt azonban vezérelnek nyilatkozatai és hivatalos sajtója útján egyre világosabban adja tudatára a megalkuvó regáli ellenzéki politikusoknak, hogy nem hajlandó őket a gerincellenesség és elvtelenség útján követni, hanem határozottan és következetesen kitart elhatározása mellett.

A nemzeti párt véglegesen likvidálni akarja a mai kormányrendszert, hanem a regáli politika évtizedes rendszerét is, amely mindenkor az elvtelenség utvoszójában bolyongott és sohasem tudott felemelkedni magasabb elköltözések horizontjára. Tisztult, európai értelemben vett demokráciát hirdettek az erdélyiek és ennek megfelelően akarják megváltoztatni a román belpolitikai élet egész erkölcsi és ideológiai rendszerét. Erre a célra a nemzeti párt a regáli parasztpárttal szövötkezett, amelyet egyedül tart alkalmas fogvertársnak. A párt rövid multja alatt elért nagy eredmények és caranista vezetők európai koncepciója garanciát nyujt, hogy a kitűzött célok érdekében minden más érdekre való tekintet nélkül a végsőig kitaranak.

Az erdélyi nemzeti párt brassói szervezetének hivatalos lapja, a „Gazeta Transilvaniei” félre nem

magyarázható szavakkal fejt ki a párt álláspontját Jorga Miklós és a hozzá közelálló többi politikusok nyilatkozataival és burkolt vádjával szemben.

Amikor arra szervezkedünk, — írja a nemzeti párt lapja — hogy a kormányt átvegyük, nem szövetkezhettünk

az általános választói jog hajótöröttjeivel,

akik iránytű nélkül eveznek a román politika vizein és keresnek hajót, amely megmenti őket a megsemmisüléstől. Csak olyan pártokkal működhetünk együtt, amelyek a szavazó tömegek hamisítatlan akarátának köszönik létüket.

A parlamenti huszágus tulhosszu ahhoz, semhogy gyors halálát ne kívánják. Világosan és érthetően meg kell mondjuk mindenkinek: a nemzeti párt csak olyan pártokkal dolgozik együtt, amelyek a kormánytanor ellenére is telemesszámú mandátumot tudott elragadni a liberálistól. Azok, akik mandátum nélkül maradtak, vagy csak jelentéktelen számmal tudtak a parlamentbe bejutni, vagy még nem szükséges politikusok, vagy már lejártak magukat.

A nemzeti párt hivatalosa tehát más szavakkal a következőket mondja.

Az erdélyi nemzeti párt nem akar szövetkezni Jorgával, sem a társulásokkal, hanem a parasztpárttal,

amely mögött a földmives nép milliói állnak. A jövő román politikát elsősorban a földmives tömegek fogják irányítani és ez a politika nem a régi tradíciókból fog felépülni. A kornak megfelelően új utakat keres a nemzeti párt, új utításokat keres hozzá és új eszközökkel igyekszik célt érni.

Ha gyorsan kiszalgit, pontosan ábrát is jó tűzifát akar, forduljon a **Frenkel-fatelephoz** (volt Janosik és Tan) Strada Apriljanrele! (Bujtregvár-u.) 13. Telefon 2-90, 4-11, 2-85.

KÖZGAZDASÁG

- Az Uj Kelet tudósítójától -

Miért sérelmes az új gabona-rendelet Erdélyre

A Malomszövetség memoranduma

Az Uj Kelet tudósítójától

Az Erdélyi és Bánáti Malomszövetség memorandumot terjesztett be a napokban a kereskedelmi és iparügyi miniszterhez, amelynek bevezető sorában megköszöni a miniszter eredményes állásfoglalását a szabadkereskedelem ügyében. A Malomszövetség ezután három pontba foglalta össze az új termésrendelettel szembeni észrevételeit és aggodalmait.

1. Szabadkereskedelem esetén lehetőlen a liszt maximálása, mert a maximálás ténye ellenkezik a szabadkereskedelem lényegével. Ezenkívül számításba kell venni az erdélyi és bánáti liszt előállítás költségeit, amelyek a malmokat terhelik akkor, amikor a gabonát a malomtelepekre szállítják, míg ezzel szemben a regáti malmok sokkal előnyösebb helyzetben vannak. A regátiak ugyanis a termelés helyén jutnak a gabonához és így nem fizetik a horribilis szállítási költségeket. Ezenkívül az erdélyi és bánáti malmok technikai berendezése sokkal jobb a regátiaknál, az előállított liszt minősége jobb és így nem lehet az itt előállított liszt nivóját a regátiával egy mértékkel mérni. Ha maximálják a lisztet, rosszabb lesz a minőség, mert maximális árak mellett nem lehet prima lisztet forgalomba hozni.

2. A svájci lisztexportban a Malomszövetség jóhiszemű okok miatt nem vett részt és így az erdélyi és bánáti malmosok készletei felhalmozva fekszenek az ipartelegeken, ami az új kámpányban helyzetüket nagyon megnehezíti. Elsősorban rak-tárhelyiségek vannak lekötve, másodsorban horribilis holt tőke fekszik a készletekben, amely anyagilag válságos helyzetbe sodorja a malmokat. Ezt a súlyos problémát csak úgy lehet megoldani, ha a kormány azonnal megengedi, hogy az új termésrendelet kivételre vonatkozó szakaszai szerint a régi kámpányból megmaradt készleteket azonnal külföldre szállíthassák.

3. Az erdélyi és bánáti nagymalmok már békeidőben is csak külföldi államok számára dolgoztak, mert a közép- és kismalmok teljesen fedezik a belföldi szükségleteket. Ez a körülmény megköveteli, hogy a nagymalmok az exportra szánt liszt tizenöt százalékát luxuslisztnek dolgozassák fel. Ha a kormány a luxusliszt készítésére engedélyt ad, ezzel egyrészt a kis- és középalmokon segít, mivel ezeket nem fenyegetné a nagymalmok konkurrenciája a belföldi piacon, másrészt a nagymalmok válsága is megoldódna és az állam a vámilletékekből busás jövedelemre tehetne szert.

A Malomszövetség a felsorolt észrevételek alapján méltányosabb intézkedéseket kér és nem lehet kétséges, hogy a kereskedelmügyi miniszter nem fog elzárkózni a méltányos és észszerű követelések teljesítésétől.

Belföld

(x) Milyen szempontok alapján készül az új pénzügyi reform. Bukarestből táviratozzák: A pénzügyi reformot előkészítő bizottság ma déli előtt Bratianu Vintila pénzügyminiszter elnökletével ülést tartott. A pénzügyminiszter hosszabb expozét tartott, amelyben kifejtette a pénzügyi reform elveit, amelyek három szemponttól kell hogy irányítva legyenek:

1. Négy pénzügyi rendszert kell egységesíteni, kiegészítve a polgárok terheit.
2. Oly adórendszert kell bevezetni, amely számot vet a gazdasági, szociális változásokkal és azzal, hogy egyes régi adók ma már nem tartanak fenn és
3. Tekintetbe kell venni a háboru okozta rendkívüli terheket és azokat rendezni kell.

Az adózásnak azonban nem szabad meggyöngyöztetnie a munkakészséget és termelő erőit és az adókat a jövedelemből kell fizetni. Az állam jövedelmeit az állami birtokok és a közjavak jövedelmének fokozásából, valamint a kiviteli illetékekből kell fokozni.

(x) Az új gabona ára. Sajnából jelentik: A tegnapi miniszteri társaság Sasso kereskedelmi miniszter előterjesztésére döntött a gabonaexport új rendje felett és megállapította az árakat is. Eszerint egy vagyon buza ára 30 ezer lei. Megállapította a minisztertanács a különböző lisztnevek százalékos összetételét is, amely a következő: barna kenyérliszt 50 százalék, cukrászliszt 16 százalék, zsemlyeliszt 15 százalék. A fővárosi kenyér maximális ára az eddigi marad.

Külföld

(x) Zürichi zárlat, július 21. Berlin 109, Budapest 35, Zágráb 152.50, Varsó 85, Bécs 15, osztrák bélyegzett 17.50.

(x) Külföldi áruárak július 20 án. Marseilles rizs 100 kg. 76 frank, amidon 100 kg. 160, gyapotfonál 50 kgr. 349. Berlin: buza 1020-1050 marka, rozs 790-810, zab 870-890, tenyér 810-815, buzaliszt 1437-1538, bab 910-940.

(x) Az új osztrák jegybank előkérése. Bécsi tudósítók jelentik: Az új jegybank előkérése Spitzmüller Adolf dr.-t, az Osztrák-Magyar Bank kormányzóját, igazgatójává pedig a devizaközpont eddigi vezetőjét, Stankovics udvari tanácsost szemlélték ki.

(x) A magyar nullásliszt kivitele. Budapesti tudósítók jelentik: A hivatalos lap rendeletet közöl a nullásliszt kivételéről. A kenyérmagvak helyett 1 és félmillió métermázsa nullásliszt kivitelét tervezik. Ebből egymilliót a Futura vásárol össze, félmillióhoz pedig az őrlési vám révén az állam jut. A Futura a liszt árát nem fix összegben fizetné ki, hanem arra csupán előleget adna. A végleges elszámolást csak tavasszal fogják megtartani, mikor az árak már kialakultak, hogy a kormányt a gabona megdrágításával ne válthassák. Kivitelre jogosult minden olyan malom, amely miniszteri berendezésnél fogva a tőzsdei lisztintézménynek megfelelő nulláslisztet képes előállítani, illetve az a termény- és lisztkereskedő, aki ilyen malomnak kivételre örlött nulláslisztet megvásárolta. Ugy a malom, mint a kereskedő és a termelő által a kereskedelmi célokra megörölt buza alapján őrlési adó címen beszedendő minden egyes mm. után további rendelkezésig 3 mm. nullásliszt vihető ki. A kiviteli illetéket természetben kell leróni, még pedig métermázsaenként 55 kilogramot. A rendelet életbelépett.

(x) Az utódállamok konferenciája értékpapírjaik felszabadítására. Budapesti tudósítók jelentik: Az utódállamokban lévő értékpapíroknak felszabadítása céljából az elmúlt évben megkezdődtek a tárgyalások, de meghúsultak. Az egyezkedés most újból megindult s a csehszlovák megbízottak a közeljövőben Budapestre jönnek. Valószínű, hogy augusztusban konferenciát tartanak, melyre valamennyi utódállam elküldi megbízottját. A munkaprogram szerint elsősorban azt a kérdést fogják rendezni, mi történjen a bankoknál lévő értékpapírletekkel és különböző köztulajdonosi elhelyezett értékpapírokkal, amelyekhez tulajdonosaik nem tudnak hozzájutni.

SPORT

Labdarugás

A kolozsvári országos bírókongresszus. Románia képviselt futballbírái július 23-án, vasárnap este kilenc órákor tartják meg országos kongresszusukat a Park-kávéház külön termében. A kongresszus részletes programja a következő: 1. A kongresszus elnökeinek megválasztása. 2. Elnöki megajtyó. 3. A vidéki és kolozsvári delegátusok igazolása. 4. A Romániai Futballbírák Testülete alapszabályainak megállapítása. Előadó: Konez Rudolf szövetségi bíró. 5. A Romániai Futballbírák Testülete fegyelmi szabályainak megállapítása. 6. Jövőbizottság kiküldése. 7. Az alapszabályok értelmében az országos bírói tanács megválasztása. (Elnök, társelnök, 2 elnökö, főtitkár, ügyész, pénztáros, jegyző, 2 számvizsgáló, öt kolozsvári, 3 vidéki, 2 kolozsvári és 2 vidéki póttanács megválasztása.) 8. Indítványok és ítéletek.

Megbüntetett fu labliró. A Központi Buzák Bizottság legutóbbi ülésén Cziron Maron (Kadima) marosvásárhelyi győztes bíró megdorgálta.

A beszercei Bar-Kochba tisztújító közgyűlése. Beszerceiről jelentik tudósítók: A beszercei Bar-Kochba sport és kultúr egyesület, vasárnap tamusz hó 20 án tartotta meg rendkívüli tisztújító közgyűlést. Az újonnan megválasztott tisztviselőket a következőképpen oszlik meg: Grünberger Sándor elnök; Lówy Mózes, Apter Mózes alelnökök; Hermann Dzsó titkár; Bráver Chaim pénztárnok; Herschmann Favis könyvtárnok; Káhn Leib, Frank Salamon ellenőrök; Fruchter Chaim háznagy; Politzer János szertáros; Grünberger Arnold sportintéző; osztpatkapitány: Kallus Issák. Választmányi tagok: Halberg Lajos, Schmetterer Frigyes, Csibener Dávid és Klein Leib.

Az újonnan reorganizált Bar-Kochba csója a kultúra és sport terén az eddiginél sokkal nagyobb és intenzívebb tevékenységet kifejteni s új tagok bevonásával. A napokban történik az egyesület sportosztályának a sportzövetésbe való felvétele is, mely által alkalmat nyílik újonnan felszerelt csapatának a főbbi erdélyi csapatokkal való mérkőzése is. Reméljük, hogy a Bar-Kochbának, mely megalakulása óta közel 3 év - annyi nehézséggel kellett megbirkóznia, most már misem fogja utját állhatni s mihamarabb Erdély egyik legerősebben megszervezett sportegyesületei sorába emelkedik.

Városközi mérkőzések. Dr. Steiner Sándor, a nagyváradi szövetség főtitkára megkereste a kolozsvári és temesvári szövetséget, hogy Kolozsvártól szeptember 10-én, Temesvártól 24 ón tartassák meg a városközi revansmérkőzést.

Atlétika

Az atlétikai bajnokságok mérlege. A Temesvárt megartott 1922. évi országos bajnoki versenyeken az Univerzitás hat bajnokot, egy második és négy harmadik díjat nyert. A TAC atlétai négy bajnokot, négy második és három harmadik díjat nyertek. Az aradi Hakoah (Steinfeld révén) három bajnokot biztosított magának. Az AAC két bajnoksággal, két második és egy harmadik helyet a negyedik helyezett lelt a statisztikában. A bukaresti Stadion Roman egy bajnokot, négy második és két harmadik helyet szerzett. A KAC atlétának nagyrésze akadályozva volt a részvételben, azért csak egy bajnokot és két második helyet kellett megelégednie. A Heggibor, Brasovia és Olympia egy-egy bajnokot szerzett.

A délánmet atlétikai bajnokságok. A Münchenben rendezett délánmet atlétikai bajnokságok gyenge eredménnyel végződtek. Egyedül a távolugrás és a rudugrás teljesítményei kielégítők. Részletes eredmények: 400 méteres síkfutás: 1. Herr (1860) 53.4 mp. - Sulydóbas: 1. Fladt (1860) 11.92 m. - Távolugrás: 1. Schmiadt (1860) 6.94 mp. - Diskoszvetés: 1. Tannhauser

(Angsburg) 3161 m. - 200 méteres síkfutás: 1. Schmiadt 28.61 mp. - Távolugrás: 1. Lochner (1860) 43.80 m. - 4 x 100 méteres staféta: 1. 1860 45 mp. - 100 méteres síkfutás: 1. Schmiadt 11.5 mp. - Rudugrás: 1. Lochner (1860) 3.40 m. - Mágusugrás: 1. Haeker (Turnerschaf) 1.63 m. - 5000 méteres síkfutás: 1. Gilon (1860) 16.47 mp. - 110 méteres síkfutás: 1. Gillmann (1860) 17.9 mp.

Tennisz

Románia tenniszbajnoksága. A romániai tenniszbajnokságért folytatott küzdelem a fővárosban nagy közönség jelenléte mellett folyt le. A férfibajnokságot fölényes, biztos játékkal Rosenau, a női egyes bajnokot pedig Goleanu Mizi nyerte meg.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A Szinkör mozgóban. Szombat, vasárnap a bukaresti Apollo filmvállalat színes legnagyobb slágere, A fáradt halál című drámai filmköltemény fut, mely városunkban is a megérdemelt nagy sikert aratta. A csodás fantasztikus álmotlás, a legszebb látványosság, mely valóságilag megbűvöl a szemtelmek természetfölöttelével metynk távol világrészek gyöngyit fizik látható bokrotába. Elvonul előttünk a zenei végtelen sivatagjai, a misztikus és európai léleknek örökké rejtély maradó China, szinompás karnevál-jelenetek, takoznak, hangulatos tengeri részletekkel, hol a beláthatatlan vizek a maguk főnégyes végtelenségében érvényesülnek. A haladó filmtéchnika, mely a fotográfással sodát művelt, csak máltó volt ahhoz a bámulatos rendezői szemléletéhez, mely ezernyi ezer szereplőt mozgatva, valóságos remekművet alkotott. Az egész film voltaképpen egy okkultizta szimbólum. A szerelem hatalmas ereje harcot kezd a könyörtelen végtelen, a halálal, a pusztulás kaszás fejedelmével. Bár az emberi erő és érzelem nem győz a földöntúli hatalmakkal szemben, de a légtelen szenvedély, túlléli az időt és a sírokat. A szerelemesek, kitől a mostoha sors megtagadja a földön a boldogságot, egyesülnek ama túlvilági hazában, hogy örök ragyogásban egymásnak örvendezhessenek. Kevés film rendezte meg annyira a nézők szívét, mint A fáradt halál, mely nemesevontú tartalmával és nemesak külsőségekkel akart hatni. Főszerepben Lili Dagover, egy új filmesillag ragyogtatja szépségét és sokoldalú tehetségét.

A kerti kabaré új műsora. Műsora várakozást felkelt a kerti kabaré új műsora, amely szenzációs újdonságokkal kedveskedik a közönségnek. Lelkes ambícióval igyekeznek színészeink nagyszerű feladatokat megoldásba s az új műsорт mindvégig harsogó karagások fogják kísérni, mert a legújabb kabaréirodalom legjavát válogatta össze az igazgatóság, hogy a műsor minél színesebb, elevenebb s mulatságosabb legyen. Az új műsor péntek, szombat, vasárnap és hétfőre van kitűzve. Eső vagy hideg idő esetén az előadást pont 9 órai kezdettel a Szinkörben tartják meg. Jegyeket elővételben árusít a nappali pénztár.

Felelős szerkesztő DR. MARTON ERNŐ
Híadó: KADIMA nyomda és híadóvállalat R.T.
Szerkesztőségi telefonszám 977.

Megnyit! a Megnyit!

„Helios“

kötött szövetű árugyár lerakata

Cluj, Piata Unirii 7. (Főter)

Óriási választék: 1380

Kötött kabátok
Kötött ruhák
Női és gyerek cepek
Jämperek
Harisnya és keztükben

Eredeti gyári árak

Ein Kinderliebendes deutsches Mädchen wird zu einem 9 jährigen Knaben gesucht. Adresse: Weisz Elek, Targul-Muras. 42574

Central Buffet

Színház után

az élle közönség találkozó helye

Szombat

SCH

kötött

Agyag

Gyárt:

Vesz:

Befőttes

megé

Eise

volt L

Str. Ré

Football

Gyermek

Rövid

nagybat

Műkö

műsze

Telefon

F

OLCSÓ

mint mék.

vagy sz

nal lesz

felek

NAGY

(vo

Kötött,

és házt

Spec

nő

m

Gal

Calea Vi

Moder

jutány

IFJ

Zsib

Előfizet

Szerkes

Cluj, Ca

Van sze

Ausri

Továbbá

Dam és

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 1 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak 2 lel. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 10 lel. Jeltűs hirdetésre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetésekkel a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lel 60 bani bélegköltség fizetendő.

Veszek ócska férfiruhát jó árban. Minorita-utca 4. sz., hátul az udvarban. Jakob Adolf.

Nagykereskedő nőül venne fiatal urileányt hozományjal. Komoly leveleket »Muveltség« jellegre Hegedűs hírlapirodába, Nagyváradi kerületnek. 4262-1

Motorkezelő gépezet elsőrendű szakembert keresünk Palesztinai gazdaságunkba. »Achuza« Görögtemplom 16. 4258-1

Pedigrees Foxterrierek (sima és drótszőrűek) eladók. Rókkára és borzra kiválóak, egyik 3 éves kan fánán és özre bevezetve. Bővebbet Sebők József, Temesvár, Hunyadi-ut 5. Kölykökre előjegyzéseket elfogadok. Valamennyi kiállítás példány. Sok első és tiszt. díjjal kitüntetve. 4255-1

1. oszt. אֶרְבֵּי מַרְחָה hus kilója 10 lel. Winkler Mór üzletében, Piata Mihai Vit. (Széchenyi-tér) 39. 4256-1

50—60 000 lejjelel társ kerestelek jó forgalmu nagyközségben egy rövidáru üzlet nagyobbításához. Leveleket »50.000« jellegre a kiadó továbbítja.

Bocskor, mosótalp, felsőbőr és szőgyártóblanák állandóan nagy készlet kicsinyben és nagyban. Legolcsóbb árak mellett. Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is eszközölök. Jelenlegi talp és bocskor ára 65—70 lel. Vagonjénelmé 5 százalékos kedvezmény.

SÁMSON-BÖRGYÁR

Gyufagyár-utca 1. Gyorsáru raktárral szemben. Telefon: Gyár 7—86, lakás 3—87. szám.

Hirdessen az UJ KELET-ben!

Az oradea-marei orthodox izraelita hitközség iskolaszéke.

327—1922.

Pályázati hirdetmény.

A nagyváradi orth. izr. hitközség polgári fiú és leány iskoláiban megüresedett héber nyelvi tanszékre a hitközség iskolaszéke pályázatot hirdet. Ez állás elnyeréséért pályázhatnak megfelelő gyakorlattal bíró és szigoruan vallásos előéletű tanítványok, kik az élő héber nyelvet teljes korrektséggel beszélik s a tanításhoz szükséges jártassággal, pedagógiai tudással is rendelkeznek. Javaldalmazásuk a hitközség tanszemélyzetének fizetési szabályzataiban megállapított összeg. A kik az állást elnyerni óhajtják, azok képesítésüket és családi állapotukat igazoló hiteles okmányokkal felszerelt és az iskolaszékhez címzett folyamodványukat alulírott elnökhöz-küldjék be.

Nagyváradi, 1922. július 17.

Biró Márk, Fuchs Salamon,
isk. igazgató. 4249-1 iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A székelyhídi orth. izr. hitközség elemi iskolájánál az '922—23. tanévre egy tanítónői állás betöltendő.

Pályázótól megkívántatik román, német és magyar nyelv tudás, valamint szigorú vallás erkölcsi magaviselet.

Részletes ajánlatok, teljesen felszerelve, fizetés igény megjelölésével, alulírt elnökséghez küldendők.

Székelyhid, 1922. VII. 18.

Weinberger Ámin,
isksz. elnök.

Comunitatea Isr. Orthodoxa Autonomă (comunitatea veche) Careii-Mari. — Autonom. Orthodox Izr. Hitközség (régii hitk.) Careii-Mari (Nagykároly).

Pályázat.

A careii-mare-i (Nagykároly) aut. orth. izr. hitközség (régii hitk.) Talmud Torája egy Melamedot keres, aki

נִרְמָה תוֹסֵפֶת וְיָדֵי יִשְׂרָאֵל képes tanítani és aki a magyar és német nyelvet bírja.

Lakáshány miatt nőilen vagy aki családja nélkül hajlandó jönni előnyben részesül. Fizetés megegyezés szerinti.

Careii-Mari, (Nagykároly) 1922. jul. 19.

Schönfeld Lázár,
ifj. rabbi, elnök.

Pályázat.

A Piskolti izr. hitközség egy megüresedett metszői állásra pályázatot hirdet. Megkívántatik, hogy jó előimádkozó móhli és sochedobódek legyen valamint a rituális furdót kezelje. Szükségeltetik, hogy három elismert orth. rabbitól kaboloval bíron és kora valamint családi állapota közlendő. Javaldalmazása 1000 lel havonta, természetbeni lakás és mellékjövdelemek.

Sichermann Sándor,
elnök.

4289-1

Occasioból visszamaradt cikkek szenzációs nagy elárusítása

DICK áruházban

Mig a készlet tart:

- Grenadinok **26⁹⁰**
- Batistok
- Etaminok
- Marcisettek
- Szintartó cretonok . . 19⁹⁰
- Francia delének
- Swaiczi etaminok **30⁹⁰**
- Fürdőruha zephirek
- Dundli hejmék
- Női divatszövetek legszebb minták 22⁹⁰
- Relingyevásznak
- Angol sima zephirek **26⁹⁰**
- Cosmanos cretonok
- Opál batistok
- Férfi ruha vásznak . 58⁹⁰
- Női v. férfi cérnakeztyűk **12⁹⁰**
- Férfi harisnyák
- Fejkendők
- Férfi alsónadrág . . . 58⁹⁰
- Női ing himzett **78⁹⁰**
- Férfi ing
- Fürdő dressz
- Férfi sima zephire ing és nadrág garn. 179[—]

Kaphatók:

Dick Jakab és Fia

nagyáruházában

Cluj, Strada Regina Maria 5.

1885

Kadima-nyomda kiadása. Cluj—Kolozsvar.

Pályázat.

A 35 családból álló szaniszlói aut. orth. izr. hitközség az üresedésben levő előimádkozó metszői állásra pályázatot hirdet. Fizetés megegyezés szerinti, természetbeni lakás, szokásos mellékjövdelemmel. Az állás azonnal elfoglalható. Utiköltség csak a megválasztottnak térítették meg.

4238-1

Böhm Ignác,
gondnok.

Máramarosi Takarékpénztár Rt.

Sigethul-Marmatiel (Máramarossziget)
Alapítva 1898.

Telefonszám 114—111.

Távíratcím Máramarositakarék.

Idegen pénzek vétele és eladása.

Átutalásokat eszközöl a bel- és külföld bármely placára a legelőnyösebb feltételek mellett. Betéteket a legmagasabb kamatláb mellett gyümölcsösöztet. Váltók leszámlolása és ipari vállalatok finanszírozása. 1978

Feuerstein J.

textil, kötött és rövidáruház
Cluj, Str. Reg. Maria 12.

Megérkezett

4231-1.

a „Safruth“-ba

„Menorah“ héber—német—héber szótár. L 80[—]
17 drb „Menorah“ füzet a héber nyelv elsajátítására. 3⁵⁰ füzetenként.

Agnon: És a meggörbedt kiegyenesedik, eredeti héber L 30[—]
„Mechomat Hamazik. L 20[—]
„Givath Hachol L 20[—]
„Beszod Jeschorim L 28[—]

Zsidó kották nagy választékban 10—100 L.

Egyesületeknek, tenitőknek és iskolák részére 5—10% engedmény. Ugyanott egy a könyv- és papírszakmába a kellő jártassággal bíró segéd, valamint egy jó házból való tanuló fiú felvétetik. Ajánlatok a „Safruth“ zsidó könyv- és papírkereskedés Cluj, Wesselynyi Miklós-u. és Szép-u. sarok címzendők.

Szállítunk

1263

prompt ab raktárunk:

Reichhold, Flügger & Böcking-féle kocsi-zománc és padló-lakkokat

Beck, Koller & Co-féle ecseteket

Schmincke-féle művészfestékeket

Eredeti német gyártmányu Ultramarint, falzöldet, föld és vegyifestékeket, kátrányt, karbo-lineumot

Segesváry és Tsai

festéknagykereskedése

Cluj-Kolozsvar

Szekezsio
hivatal és
Cluj-Kolozsvar,
L. Pop. — Bra
Az Uj Kelet
szerkesztőség
kiadóhivatal
Nyomda
Héber osztály
Te. R. Sz.

V. évoly

A gy

Rathenau
fölbáborodás
társadalom
elemi fölbá
elsőpörné a
pártját a po
rich pártja,
nélkül váde
nau meggyi
zóságével,
régii párthiv
csahosok,
Helfferich p
etve mentik
ról. Ludend
bombákkal
vatalos appa
közigazgatás
már utólért
már börtönb
német ideg
szem azt hi
sadalom egy
zuzta a még
lágbékét fe
lészólag va
vább dolgo
föltött. Aki
az megdobb
szervezetet,
indult ki és
ten németia

Ugyanakkor
gban való
nek a

nagynémet
fejét porba
magasba em
azok a gyáv
tömegesen
pártból, men
nyakukon és
ban ujult er
munkájukat
könnyű tal
inség mely
jukba kerget
tömegeket.
lástól sem h
Németország
melyeket a
napról-napra
vetnek a
Ausztia "h
triában, a r
nek a C-g
gesei. Wabe
lami szerve
csátotta a
Nagyon je
genzeitung"
talos akták
nossággal.
Olyan polit
spektiváját
ben és elől
sem marad
mögött.

A bécsi
szövetkezet
nisztert, ho
alkalmazza
és ha már
zottak, aki
lásukból.
válasz, ami
követelére
azokat a hi
bocsátani:
könnyen m
látszólagos
kalmazásuk
dés volna
nacionálok
ki működé
meggyilkol
csuespontje